

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN BOŞ
ZAMAN DEĞERLENDİRME ALIŞKANLIKLARININ VE
MESLEKİ DOYUMLARININ TESPİTİ VE İNCELENMESİ
(İSTANBUL - PENDİK ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADEM PALA

HAZİRAN 2012

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN BOŞ ZAMAN
DEĞERLENDİRME ALIŞKANLIKLARININ VE MESLEKİ
DOYUMLARININ TESPİTİ VE İNCELENMESİ
(İSTANBUL - PENDİK ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADEM PALA

DANIŞMAN:

YRD. DOÇ. DR. HAKAN KOLAYIŞ

HAZİRAN 2012

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Adem PALA

“ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıklarının ve Mesleki Doyumlarının Tespiti ve İncelenmesi (İstanbul-Pendik Örneği)” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan

Doç. Dr. Ertuğrul GELEN

Üye

Yard. Doç. Dr. Hakan ZOLAYIŞ

Üye

Yard. Doç. Dr. Betül BAYAZIT

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

28/06/2012

Doç. Dr. İsmail GÜLEÇ 7.

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

“Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının ve mesleki doyumlarının tespiti ve incelenmesi (İstanbul-Pendik Örneği)”. İsimli Yüksek Lisans tezimin hazırlanması süresince yardımcı olan saygıdeğer tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hakan KOLAYIŞ’e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca tezimi hazırlama aşamasında bir an bile beyin fırtınasını eksik etmeyen dostum Necmettin YILMAZ’a, “Selam verip borçlu çıkan” ve tezimin en ağır işlerinde yanımda olan sevgili abim Yard. Doç. Dr. Oytun Emre SAKICI’ya, tezimin hazırlanmasında maddi manevi desteklerini bir an bile esirgemeyen Dayım Coşkun ÇALIK’a, Anneme, Babama ve tüm aileme, özellikle dünyanın en tatlı yeğeni Muhammed Said PALA’ya teşekkür ederim.

ÖZET

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN BOŞ ZAMAN
DEĞERLENDİRME ALIŞKANLIKLARININ VE MESLEKİ DOYUMLARININ
TESPİTİ VE İNCELENMESİ
(İSTANBUL-PENDİK ÖRNEĞİ)

Pala, Adem

Yüksek Lisans Tezi, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor
Öğretmenliği Bilim Dalı

Danışman: Yard. Doç. Dr. Hakan Kolayış

Haziran, 2012. 116 Sayfa

Bu çalışmanın amacı, İstanbul İli Pendik İlçesinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının ve mesleki doyumlarının tespiti ve incelenmesidir. Çalışmanın araştırma grubunu, İstanbul Pendik'teki beden eğitimi ve spor öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmaya 29 bayan ve 84 erkek toplam 113 öğretmen gönüllü olarak katılmışlardır.

İstanbul İli Pendik İlçesinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının ve mesleki doyumlarının tespiti ve incelenmesine yönelik araştırmada veriler 3 ölçek yardımıyla toplanmıştır. Kişisel Bilgi Formu, Minnesota İş Doyum Ölçeği ve Serbest Zaman Faaliyetlerini Belirleme Formu anketleri uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen verilerin analizinde; yüzde ve frekans dağılımları çıkarılmış, çapraz tablolama, ki-kare testi, t-testi, one way ANOVA ve pearson korelasyon testleri kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlenmelerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda; beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki doyumları ile yaşları ve cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunamamıştır ($p > 0,05$). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman tercihleri ile yaşları ve cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuş ve yine Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman tercihleri ile mesleki doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0,05$).

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Serbest Zaman, İş Doyumu

ABSTRACT

THE EVALUATION AND ANALYSIS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHERS' RECREATION HABITS AND JOB SATISFACTIONS (İSTANBUL-PENDİK EXAMPLE)

Pala, Adem

Postgraduate Thesis, Department of Physical Education and Sport, Department of
Physical Education and Sports Teacher

Advisor: Assist. Prof. Dr. Hakan Kolayış

June, 2012. 116 Pages

The purpose of this study is to evaluate and analyse the recreation habits and job satisfactions of physical education and sports teachers who work in Pendik district of İstanbul Province. The physical education and sports teachers in Pendik, İstanbul constitute the study group of the work. 29 female and 84 male in total 113 teachers have taken part in the research voluntarily.

The data in the research intended to evaluate and analyse the recreation habits and job satisfactions of physical education and sports teachers working in Pendik district of İstanbul Province were collected by means of 3 scales. Personal Information Form, Minnesota Job Satisfaction Questionnaire and Recreation Activities Determination Form questionnaires were applied. In the analysis of the data were analyzed in terms of the questionnaires, percentage and frequency distributions were extracted; Chi-Square test, cross tabulation t-test and analysis of variance were used. In statistical analysis, data were analyzed with the help of SPSS 15.0 and the significance rate was determined 0,05.

According to the findings of this study, statistically significant differences were not found between job satisfactions, ages and genders of physical education and sports teachers. However, there were statistically significant differences between the recreation preferences, ages and genders of physical education and sports teachers ($p < 0.05$). Also, statistically significant differences were found between recreation preferences and job satisfactions of physical education and sports teachers ($p > 0.05$).

Key Words: Physical Education and Sports Teacher, Leisure Time, Job Satisfactions

İÇİNDEKİLER

Bildirim	i
Jüri Üyelerine İmza Sayfası	ii
Önsöz	iii
Özet	iv
Abstract	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi.....	ix
1. Bölüm, Giriş.....	1
1.1. Problem Cümlesi.....	1
1.2. Alt Problemler ve Denenceler.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.6. Tanımlar	4
2. Bölüm, Genel Bilgiler	5
2.1. Eğitimin Tanımı ve Önemi.....	5
2.2. Beden Eğitimi ve Spor	8
2.3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği.....	10
2.4. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Görev ve Sorumlulukları.....	11
2.5. Serbest Zaman	12
2.6. Rekreasyon.....	13
2.6.1. Rekreasyonun Çeşitleri	15
2.6.2. Rekreasyon Özellikleri.....	16
2.6.3. Rekreasyon İhtiyacı.....	18
2.6.4. Rekreasyon İhtiyacının Çeşitleri	19
2.6.4.1. Fiziksel İhtiyaçlar.....	20
2.6.4.2. Sosyal İhtiyaçlar.....	20
2.6.4.3. Psikolojik İhtiyaçlar	20
2.6.4.4. Kişisel Beceri ve Yeteneklerin Geliştirilmesi İhtiyacı.....	21
2.6.4.5. Duygusal İhtiyaçlar	21
2.6.6. Rekreasyonun Yararları	22

2.6.6.1. Fiziksel Yararlar.....	22
2.6.6.2. Sosyal Yararları.....	22
2.6.6.3. Psikolojik Yararları.....	23
2.7. Serbest Zaman ve Spor.....	24
3. Bölüm, İş Doyumu.....	28
3.1. İş Doyumunun Tanımı.....	28
3.2. İş Doyumunun Önemi.....	29
3.3. İş Doyumunu Etkileyen Faktörler.....	30
3.4. Öğretmenlik Mesleğinde İş Doyumunu Etkileyen Bazı Faktörler.....	30
3.4.1. İç Faktörler.....	31
3.4.1.1. Ücret Teorileri.....	32
3.4.1.2. Yükselme ve Gelişme İmkânları.....	32
3.4.2. Dış Faktörler.....	33
3.4.2.1. Mesleki Gelir.....	33
3.4.2.2. Öğretmenliğin Çalışma Şartları.....	34
3.4.2.3. Kişiler Arası İlişkiler.....	35
3.4.2.4. Örgütsel Ortam ve Sosyal Konum.....	35
3.4.3. Bireysel Faktörler.....	36
3.5. İş ve İş Doyumu Arasındaki İlişkiler.....	38
3.6. İş Doyumunun Öğeleri.....	39
3.7. İş doyumu ve Kuramlar.....	39
3.7.1. Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi.....	39
3.7.2. Eşitlik Teorisi.....	40
3.7.3. Amaç Teorisi.....	41
3.7.4. Vroom'un Bekleyişi Teorisi.....	41
3.7.5. Lawler-Porter Bekleyiş (Ümit) Teorisi.....	42
4. Bölüm, Yöntem.....	43
4.1. Araştırmanın Modeli.....	43
4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	43
4.3. Veri Toplama Araçları.....	43
4.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	44
4.3.2. Rekreatif Faaliyetlere Katılım Şekli ve Düzeyi Anketi.....	44
4.3.3. Minnesota İş Doyum Ölçeği.....	44
4.4. Verilerin Toplanması.....	45

4.5. Verilerin Analizi.....	45
5. Bölüm, Bulgular ve Yorum.....	47
6. Bölüm, Sonuç, Tartışma ve Öneriler	76
6.1. Sonuç ve Tartışma.....	76
6.2. Öneriler	89
Kaynakça	90
Ekler	98
Özgeçmiş	103

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmenlerin cinsiyet ve yaşlarına yönelik bulgular tablosu.....	46
Tablo 2 Yaşa göre mesleki doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu.....	47
Tablo 3. Cinsiyete göre mesleki doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu.....	47
Tablo 4. Ortalama gelire göre mesleki doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu48	
Tablo 5. Yaşa göre boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinin tespitine yönelik bulgular tablosu	48
Tablo 6. Yaşa göre boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinin tespitine yönelik bulgular tablosu	49
Tablo 7. Yaşa göre boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinin tespitine yönelik bulgular tablosu	50
Tablo 8. Yaşa göre boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinin tespitine yönelik bulgular tablosu	50
Tablo 9. Cinsiyete göre boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinin tespitine yönelik bulgular tablosu	51
Tablo 10. Cinsiyete göre boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinin tespitine yönelik bulgular tablosu	52
Tablo 11. Cinsiyete göre boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinin tespitine yönelik bulgular tablosu	52
Tablo 12. Cinsiyete göre boş zaman etkinliklerine katılma yerlerinin tespitine yönelik bulgular tablosu	53
Tablo 13. Cinsiyete göre boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerin tespitine yönelik bulgular tablosu	53
Tablo 14 Cinsiyete göre boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerin tespitine yönelik bulgular tablosu	54
Tablo 15. Boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerine göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	55
Tablo 16. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	55
Tablo 17. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	56

Tablo 18. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	57
Tablo 19. Boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerin derecesine göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	57
Tablo 20. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilere göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	58
Tablo 21. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilere göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	59
Tablo 22. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilere göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	59
Tablo 23. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilere göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	60
Tablo 24. Boş zaman etkinliklerine yeterince katılmama nedenlerine göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	61
Tablo 25. Boş zaman etkinliklerine yeterince katılmama nedenlerine göre içsel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	61
Tablo 26. Boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerine göre dışsal doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	62
Tablo 27. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre dışsal doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	63
Tablo 28. Boş zaman etkinliklerine katılma yerlerine göre dışsal doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	63
Tablo 29. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkiye göre dışsal doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	64
Tablo 30. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkiye göre dışsal doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	65
Tablo 31. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkiye göre dışsal doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	65
Tablo 32. Boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerin derecesine göre dışsal doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	66
Tablo 33. Boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	67
Tablo 34. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	67

Tablo 35. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	68
Tablo 36. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	69
Tablo 37. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	69
Tablo 38. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	70
Tablo 39. Boş zaman etkinliklerine katılma şekline göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	71
Tablo 40. Boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerin derecesine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	71
Tablo 41. Boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerin derecesine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	72
Tablo 42. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkiye göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	73
Tablo 43. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkiye göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	73
Tablo 44. Boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkiye göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	74
Tablo 45. Boş zaman etkinliklerine yeterince katılamama nedenlerine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu	75

BÖLÜM I

GİRİŞ

Sanayi devriminin başlangıcıyla birlikte makineleşmede artmış ve ilerleyen teknolojinde yardımıyla insanların çalışma saatlerinin azalmasına paralel boş zamanlarında ciddi bir artış meydana gelmiştir. Bireylerin boş zamanlarını nerede, nasıl ve ne kadar verimli kullandıkları bireyler için hem fiziksel hem de zihinsel açıdan çok önemlidir.

Boş zaman; bireyin çalışma ve diğer görevlerinden arta kalan zamanda, serbestçe dinlenmesi, eğlenmesi, toplumsal ve bireysel başarısı için kullandığı diğer kişilerle kültürel, sosyal, psikolojik ve mesleki olarak kaynaşma, etkileşim ve işbirliği içine girmesine yardımcı olan, kişinin hür iradesi ile kullandığı zamandır (Binarbaşı, 2006).

Aynı zamanda bu bireylerin yaptıkları işlerde iş doyumlarının yüksek olması, bireylerin hem iş hem de sosyal yaşantılarında mutlu bireyler olmaları anlamına gelmektedir. İş doyumunu yüksek olmayan bireyler kişisel ve toplumsal rollerinde ister istemez aksaklıklar meydana gelecek ve bu aksaklıklar kişileri mutsuzluğa sürükleyecektir.

Kısaca iş doyumunu; kişinin her yönüyle, iş yaşantısından duyduğu memnuniyet derecesini gösterir. İş tatmini insanların işlerine karşı tutumlarını içerip bilgi, inanç, duygu, davranış ve değerlendirmelerini kapsar (Mavi, 2008).

Yaptığımız bu çalışmanın amacı İstanbul ili Pendik ilçesinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının ve mesleki doyumlarının tespiti, incelenmesi ve eksik gördüğümüz bu alanda çalışma yaparak bu eksikliğin kısmen de olsa giderilmesidir.

1.1. PROBLEM CÜMLESİ

Pendik ilçesinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerine göre rekreatif faaliyet tercihleri arasında fark var mıdır?

1.2. ALT PROBLEMLER VE DENENCELER

1. Cinsiyete göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark var mıdır?

Denence 1. Cinsiyete göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark vardır.

2. Yaşa göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark var mıdır?

Denece 2. Yaşa göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark vardır.

3. İçsel doyum düzeylerine göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark var mıdır?

Denece 3. İçsel doyum düzeylerine göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark vardır.

4. Dışsal doyum düzeylerine göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark var mıdır?

Denence 4. Dışsal doyum düzeylerine göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark vardır.

5. Genel doyum düzeylerine göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark var mıdır?

Denence 5. Genel doyum düzeylerine göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rekreatif tercihleri arasında fark vardır.

6. Cinsiyete göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin is doyum düzeyleri arasında fark var mıdır?

Denence 6. Cinsiyete göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin is doyum düzeyleri arasında fark yoktur.

7. Yas gruplarına göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri arasında fark var mıdır?

Denence 7. Yas gruplarına göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri arasında fark yoktur.

8. Gelir düzeyini görme durumuna göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Denence 8. Gelir düzeyini görme durumuna göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri arasında ilişki yoktur.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Küreselleşen dünya düzeninde, her ne kadar teknolojinin ilerleyişi belli konularda yardım edip hayatımızı kolaylaştırır da günümüzde kişisel sorunlar, hayal kırıklıkları, ekonomik yetersizlikler vb sorunlar insanları daha gergin ve asabi yapmaktadır.

Bu olumsuz atmosfer içinde beden eğitim ve spor öğretmenlerinin de olduğunu düşünürsek, öğretmenlerin sahip oldukları boş zamanları en verimli şekilde değerlendirmelerinin ve mesleki doyumlarının yüksek olmasının, bu atmosfer içinde, çok önemli olduğu yadsınmaz bir gerçektir.

Bu araştırma, çocuklarımızın fiziksel ve zihinsel olarak yetişmesinde kilit rol oynayan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin performanslarının ve iş doyumlarının artırılması, eğitim kalitesinin yükselmesi ve yapılacak olan eğitim yatırımlarına bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma; beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zamanlarını nasıl ve nerede geçirdiklerini, yeterince boş zamana sahip olup olmadıklarını ve iş doyumlarına ulaşmış olmadıklarının öğrenilmesi açısından önemlidir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda yön gösterici istenirse kaynak olacaktır.

1.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

- Amaçların gerçekleşmesi düzeyine ilişkin anketleri doldurma talimatlarının doğru şekilde verildiği ve tüm deneklerin talimatları doğru anlayacakları,

anket formunu dolduran öğretmenlerin objektif oldukları ve sorulara doğru cevap verdikleri,

- Araştırmaya tüm deneklerin gönüllü olarak katıldıkları,
- Araştırmada konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan edinilen bilgilerin objektifliği yansıttığı,
- Ulaşılan örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Bu araştırmada kullanılacak anket Türkiye’de uygulanabilir niteliktedir.

1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma, İstanbul İli Pendik İlçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile sınırlıdır.

1.6. TANIMLAR

Serbest Zaman: Yemek uyku ve cinsel ihtiyaçların karşılanması gibi fizyolojik, ev içinde yapılması zorunlu bazı işler gibi ailevi, iş hayatı gibi mesleki faaliyetlerin dışında kalan tamamen bireyin tercihine bağlı olarak tek başına ya da grup halinde özgürce yapılan faaliyetlere ayrılan zaman olarak tanımlanabilir (Yaman ve diğ., 2009).

İş: Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma (Onaran, 1995).

İş Doyumu: Bireysel gereksinimlerin karşılanma dereceleri ile karşılanma isteği arasındaki farktır (Paknadel, 1995).

Beden Eğitimi Öğretmeni: Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ve devlet okullarında beden eğitimi derslerini yürüten eğitimci.

BÖLÜM II

GENEL BİLGİLER

2.1. EĞİTİMİN TANIMI VE ÖNEMİ

Eğitim insanoğlunun var olduğu günden beri söz konusudur. Eğitim insanla birlikte başlayan uzun tarih geçmişi eğitim ve eğitimciyle ilgili çok farklı yaklaşımları da beraberinde getirmektedir. Bilim adamları tarafından eğitimin birçok tanımı yapılmıştır. Eğitim bir toplumun sahip olduğu insanı yeniden yaratarak geleceğini kontrol etme girişimi olarak tanımlanabilir (Aydın, 1994). “Eğitim; geniş anlamda, kişinin toplum davranışlarına, ahlak ve estetik ölçülerine, inanış ve yasama anlayışına sağlıklı uyumuna yardım eden bir süreç olarak görülebilir” (Varış, 1994). Başka bir ifadeyle eğitim yaygın bir biçimde, insanın kişiliğini besleme süreci ve insan sermayesine yapılan yatırım olarak kabul edilmektedir. En genel anlamda “istendik davranış oluşturma ya da istendik davranış değiştirme süreci” olarak tanımlanan eğitim, toplumun süzgeçten geçirilmiş değerlerinin ahlak standartlarının bilgi ve beceri birikimlerinin yeni nesillere aktarılması ile ilgilidir. Bu anlamda eğitim, bireyi, istendik nitelikte kültürlenme sürecidir (Senemoğlu, 1997).

İnsanın kalıtsal güçlerinin geliştirilip istenen özelliklerle yoğunlaşmış bir kimliğe kavuşması için kullanılacak en önemli araçtır eğitim. İnsanlara bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde eğitim; toplumun yasamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, mevcut değerlerin dağılmasını önlemek, yeni ve eski değerleri bağdaştırmak sorumluluğu taşır. Örgün ve yaygın, formal ve informel eğitim süreçleri birlikte düşünüldüğünde, eğitimin çok geniş kapsamlı ve karmaşık bir süreç olduğu düşünülmektedir ve zaman ve mekan yönünden eğitimi sınırlandırmak mümkün değildir. Toplumların en geniş ve çok

yönlü faaliyet alanlarından biri eğitimidir ve insan yaşamı boyunca eğitimle iç içedir (Balci, 2004).

Eğitim önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda bireye yeni davranışlar kazandırma bireyi yetiştirme ve geliştirme isidir. Eğitimin temel malzemesi insandır. Eğitim insana özgü ve insana yönelik bir etkinliktir. İnsan gerek biyolojik, gerekse psikolojik yapısı gereği eğitime muhtaç bir varlıktır. Eğitim; bu kavram hem bilimsel hem de aktüel yanı ile oldukça ilgi çekicidir. Temel bir sosyal kurum olduğu kadar aynı zaman da öğretim kurumlarında uygulanan bir teknik öğretim faaliyetlerinin tümü. Tahsil, terbiye ve yetiştirme gibi manaları ihtiva eder. “Eğitim denilince akla gelen ilk şey insandır” (Rohlen, 1987).

“Çocuk doğar doğmaz ailede başlayan eğitim okuldaki örgün eğitimle, arkadaş grupları içindeki, etkileşimle ve radyo, gazete, televizyon, sinema, tiyatro gibi kitle iletişim araçları ve sanat edebiyat yapıtları aracılığı ile sürdürülür” (Kongar, 1993).

“Bu süreçte birey toplumsallaşır. Yani eğitim bireyin yaşamı boyunca davranışlarındaki değişimlerdir. Aslında eğitim belirli yaşlarda yapılmış gibi görünse de hayat boyu devam etmektedir” (Erden, 1998).

Ayrıca farklı eğitimcilerin eğitimi farklı şekillerde tanımladıkları da dikkati çekmektedir. Bunlardan Emile Durkheim eğitimi; “Sosyal hayat bakımından yetişmiş nesillerin, henüz bu hayata ulaşmamış olan nesiller üzerindeki etkileridir.” Seklinde tanımlamaktadır. J.J.Roussau’ya göre eğitim, tabiata göre insan yetiştirmedir. İ.Hakkı Baltacıoğlu’na göre eğitim, çocukları hayata hazırlama sürecidir. Y.Has Hacıp’e gören eğitim ise; olumlu davranışları kazanma ve bu şekilde hayata hazırlama süreci olarak görmektedir. Kant’a göre eğitim; insanların mükemmelleştirilmesidir (Celkan, 1993).

Hızlı değişim ve yenilikler eğitimi de birçok yönden etkilemiştir. Eskiden eğitimde fırsat eşitliğini savunur ve konuşurduk. Şimdi bilgiye ulaşma eşitliği ve bilginin demokratikleşmesini konuşmalıyız ve tartışmalıyız. Eğitimde tülendirme diye bir kavram var. Tek düze eğitimi getiren davranış, kıyafet gibi şekilsel değerler ortadan kalkıyor. Girişi çıkışı düzenli ders saatleri artık değerlendirmeye alınmalı. Teknolojik gelişme, sınıf eğitimi yerine bilgisayar ve video yeni araçları eğitimi zorlarken mekânsal eğitim kavramları tartışmaya başlandı. Eğitimin tanımı hızla değişiyor, artık sadece geçmişi ve bugünü öğrenmek eğitim olmaktan çıktı. Artık değişimin

yönünü ve hızını kestirerek geleceğe yönelik uzun süreli eğitim düşünülmelidir. Çocuklarımıza belki sera etkisi yüzünden az su ile ve sıcak ortamda nasıl yaşanabileceğini öğretmeliyiz. Denizde yaşam öğiteceğimiz konular arasında yer alabilmeli (Özaydın, 1997). Özetle eğitimin temel amacı sürekli değişime ayak uyduracak çizgide yeni bir tanım oluşturmak olmalıdır. Eğitimin amacı çocukta toplumca gerekli görülen fiziksel, entelektüel ve moral yetenek ve becerileri uyandırmak ve geliştirmektir. Eğitim kavramının geniş bir anlam içeriğinin olması onu öğretim kavramından da ayırır. Oysa çoğu zaman bu iki kavram toplumsal yaşamda girift biçimde yer almışlar ve kavramsal kargaşaya yol açmışlardır. Öğretim genellikle teorik anlatım veya teknolojik yönlendirmeyi ifade etmektedir. Eğitim ise hem teknolojik hem de manevi (sosyal) yönlendirmeyi içine almaktadır (Çelikkaya, 1998). Toplumların gelişmesiyle yaşanan eğitimdeki sistemleşme, formal eğitim, informal eğitim ayrılaşmasını da beraberinde getirmiştir. Formal eğitim amaçlıdır, önceden hazırlanmış bir programa göre planlı olarak yapılır ve öğretim yoluyla gerçekleştirilir. Özel bir çerçevede denetimli olarak yürütülen eğitim süreci, öğretmen tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir. Okuldaki eğitim formal eğitimidir. Türkiye’de formal eğitim, örgün ve yaygın eğitim olarak iki şekilde sistemleştirilir. Örgün eğitim; belli yaş grubundaki öğrenciler, milli eğitimin hedeflerine göre hazırlanmış eğitim programlarıyla okulda düzenli olarak yapılan eğitimidir. Yaygın eğitim ise; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan ya da bu kademelerden birbirinden ayrılmış olan kişiler ilgi ve gereksinimine duydukları alanlarda yapılan eğitimidir. İnformal eğitim ise planlı, programlı ve amaçlı değildir, rastgele ve gelişigüze'dir (Dönmezer, 1992). Eğitimin toplumda birçok işlevi vardır. Bunlardan biri; bireyin kişiliğini olumlu yönde etkilemektir. Bireyin kişiliğinin gelişmesinde aileden sonra en önemli görev ise okula düşmektedir. Çocuk, içinde yaşadığı toplumun dünya görüşünü, duygusal yönelimlerini, siyasal değerlerini, inançlarını, kısacası o toplumun kültürünü ailede kazanmaya baslar. 3-4 yaşlarında okul öncesi eğitime ya da 6-7 yaşlarında ilköğretime başlayan çocuk günün önemli bir zaman dilimini arkadaşlar ve öğretmenleri ile etkileşerek geçirir. Okulda edinilen yaşantılar, çocuğun bilgi, beceri ve değerler kazanması yoluyla topluma etkili uyum sağlayabilecek bir kişilik geliştirmesine yardım eder. Öğrenme yaşantıları içinde çocuk bir yandan bilgi ve

becerilerle donatılırken diğer yandan öğretmenin düşünceleri, duygusal tepkileri, değerleri ve alışkanlıklarından etkilenir (Varış, 1998).

Bir toplum için eğitimin işlev ve önemi çeşitli yasalarda da vurgulanmaktadır. Örneğin Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmiş olan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 26. Maddesi,

1. Her bireyin eğitim hakkı vardır. En azından ilk ve temel eğitim ücretsiz olmalıdır. İlköğretim zorunludur. Mesleki ve teknik öğretim genelleştirilmelidir. Yükseköğretime giriş yeteneğe göre herkese tamamen eşit bir şekilde açık olmalıdır.
2. Eğitim, insan kişiliğinin tam gelişmesini ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı pekiştirmeyi amaçlamalıdır. Eğitimin barışın elde edilmesi için Birleşmiş Milletlerin etkinliklerinin gelişmesinde olduğu gibi, bütün uluslar ve etnik ya da dinsel gruplar arasında anlayışı, hoşgörüyü ve dostluğu teşvik etmesi gerekir.
3. Ana babaların çocuklarına verilen eğitim türünün seçiminde öncelik hakkı vardır.
4. Eğitim insan kişiliğinin tam gelişimini ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı pekiştirme işlevini yerine getirmelidir (Piaget, 1993).

2.2. Beden Eğitimi Ve Spor

Beden eğitiminin İngilizce karşılığının “Physical Education” tam kelime manası fiziksel “Physical” kelimesi vücuda hitap eder. Birçok bedeni hareketlere mesela fiziksel gelişim, fiziksel başarı, fiziksel sağlıklı ve fiziksel görünüş gibi terimlere referansı için başvurulur. Yine fiziksel kelimesine akıl ve beden karşılaştırılmasında başvurulur. Bu nedenle Education (eğitim) bu kelimeye eklendiğinde fiziksel eğitim terimi ortaya çıkar. İnsan vücudunun gelişmesinde yer alan aktiviteler, eğitimi kapsar. Bir insan, yüzme, yürüme, paralel çitalar üzerinde çalışma veya beden eğitimini ilgilendiren herhangi bir aktivitede bulunurken bir oyun oynamaktadır ve bu arada eğitimde vuku bulmaktadır (Çalgın, 2003). Milli Eğitimin, temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktır. İnsanın, toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbirleriyle iyi ilişkilerde bulunması, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst olması, ruhsal ve bedensel yapı itibarıyla sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır. Beden eğitimi, insanın sosyalleşebilmesi ve kişiliğini bulup doğru bir çizgi üzerinde yol almasında büyük rol oynar (Arıcı, 2000).

Beden Eğitimi, amaçları doğrultusunda yer alan bir takım özel bireysel etkinlikler ile bireyin kendi kendine yeterli olmasını, uygun davranışlar göstermesini, idealler edinmesini ve yönlendirilmesini sağlamaya ve korumaya çalışır. İnsanın büyüme, gelişme ve davranış şekline göre seçilen fiziksel aktivitelerin harekete dayalı olarak yapıldığı bir eğitim şekli, olarak ifade edilen beden eğitimi Tamer' e göre, "Fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantıya dönüştürülmesi" olarak tanımlanmaktadır. DPT'nin, 5 Beş yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporunda ise " insan bütünü oluşturduğu ve insanın fiziki, ruhi ve zihni niteliklerinin bulunduğu yaşının ve kapasitesinin gerektirdiği verim gücüne ulaştırabilmesi için rekabet olmaksızın yaptığı faaliyetlerin tamamı" olarak yer almıştır (İnal, 2003).

Kısaca beden eğitimi, bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, jimnastiğe, spora dönük alıştırmaya ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (Arıcı, 2000).

"Spor" kelimesi, İngiliz aristokrasinin konuşma dilinden kaynaklanmıştır ve eğlence, eğlenme, oyalanma anlamına gelmektedir. 18 yy. ortalarından itibaren İngiltere' de fiziksel aktivitelerin o zaman kadar bilinmeyen performans, rekabet ve rekor prensiplerini kapsayan yeni bir türü ortaya çıkararak gelişmeye başladı. İngilizler bunu "spor" olarak tanımladılar. Spor, yenme ve muktedir olma gibi insan içgüdüsünün tatminini amaç edinen, belirli kurallar içerisinde yapılan, rekabete dayalı, sosyalleştirici, bütünleştirici, fiziki, zihni ve ruhi faaliyetlerin bütünüdür (Çalgın, 2003).

Spor ise; bireysel veya topluca yapılan ve belli kuralları olan yarışmalardır. Basit sözcük anlamı ile, oyalanma, oyun, işten uzaklaşma anlamına gelir. Diğer bir ifadeyle spor; beden hareketleri ile kurallara bağlı olarak, yarışma esasına dayanan oyunları kapsar. Bütün ulusların kendi yaşama biçimleri ile ilgili bulunan ve sadece kendilerine özgü olan spor faaliyetleri bulunmaktadır. Örneğin; Türklerde yağlı güreş, cirit, ok atma, İngilizlerde futbol, Amerika' da rugby, beyzbol, vb. (Baykoçak, 2002). Spor, beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek çeşitli branşlardan somutlaşmış, üst düzeyde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik özellikleri gerekli kılan yarışmaya dayalı ve katı kurallarla çevrili bir etkinliktir.

Görünürdeki en çarpıcı amacı (beden eğitimi ile birlikte taşıdığı eş amaçlar dışında) yarışmak ve kazanmaktır (Arıcı, 2000).

Günümüzde pek çok kişi egzersiz yaparak fiziksel uygunluklarını sağlama, diğer bir deyişle formunu koruma arayışı içerisinde. Daha nitelikli bir yaşam seçimi kişilerin düzenli beslenme ve düzenli egzersiz yapmaları ile sağlanır. Fiziksel uygunluğu sağlamak için yarışma sporcusu olmak gerekmez. Bu nedenle kendiniz için en uygun olan sporu seçmeniz ve onu uygulamanız gerekir. Sporda artık yarışma amacının dışında, sağlığı koruma düşüncesi de yer almakta ve insanlar bu düşünce ile spor yapmaya davet edilmektedir (Çalgın, 2003).

Ayrıca yaşam boyu spor, aerobik, step, jogging vs. gibi sloganlar ve çeşitli spor kulüplerinin faaliyetleri ile spor yapan insanların sayısının artırılmasına da çalışılmaktadır. Son olarak spor, sanıldığı gibi aksine lüks değil, fiziksel, fizyolojik, psikolojik ve sosyal yönden gelişmek, sağlıklı ve kaliteli yönden yaşamak için kaçınılmaz bir zorunluluktur.

2.3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Beden eğitimi ve spor öğretmeni Milli Eğitim Bakanlığı' nın örgün eğitim kurumlarında, ortaöğretimden sonra, dört yıllık bir yüksek öğretime; ÖSS' den belli bir puan sonucunda özel yetenek sınavı ile kazanıp ve yeteneklerinin yanı sıra alan bilgisi, pedagojik formasyon sonucunda tüm sosyal kültürel bilgilerle donatılmış, çok yönlü bir öğretmen tipidir (Koçak, 2002).

Genel eğitimin önemli bir parçası olan beden eğitimi ve sporun temel amacı, çocukların fiziksel etkinlikler yani hareketler yolu ile eğitimini sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeye çıkmasına yardımcı olmaktır. Aynı zamanda çocukların fiziksel, zihinsel sosyal ve duygusal gelişmelerinin en üst düzeye çıkarılmasına katkıda bulunmaktır. Beden eğitimi ve spor dersinin bu işlevleri yerine getirebilmesi için üç temel öğenin; öğrenci, öğretmen ve programın olması gerekmektedir. Bu üç öğe, Beden Eğitimi dersini yönlendiren, biçimlendiren en önemli olgulardır. İlköğretim okullarında Beden Eğitimi dersinin daha etkin ve yaygın duruma getirilebilmesi ve çocukların bir bütün olarak gelişmesi, bu öğeler arasındaki ilişkinin sağlıklı ve uyumlu olmasına bağlı görünmektedir (URL1).

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel ve meslekle ilgili birçok sorumlulukları bulunmaktadır. Diğer branş öğretmenlerinde olduğu gibi, ders dışına taşan, okulun tesisleri ve okul saatleri ile sınırlanamayan çok sayıda sorumlulukları vardır. Öğrencilerle olan çalışmalarının yanı sıra diğer öğretmenler, yöneticiler ve toplum ile olan işler günlük okul mesaisinden daha fazla zaman gerektirir (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitim ve spor öğretmeni, 40-80 kişilik sınıflardaki günlük ders programından sonra genelde okul içi ve okullar arası sportif faaliyetler ile ilgilenmek durumundadır. Ayrıca okul ile ilgili toplantılara katılmak zorundadır. Öğretim görevinin yanı sıra ders planları, ünite ve aktivitelerle ilgili hazırlıklar yapmaktadır. Özel günler için (23 Nisan Ulusal Gençlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı vs.) aylar öncesinden hazırlık yapmak, törenlere katılmak ve törenler için okul dışında yapılan toplantı ve çalışmalara katılmak beden eğitimi ve spor öğretmenin yapmış olduğu çalışmalardır. Bütün bunların yanında mesleki yönden gelişmek sporun gelişmesine katkı sağlamak amacı ile yapılan antrenörlük ve hakemlikler de ayrı bir yük ve sorumluluk getirmektedir (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri öğrencilerinin toplum içinde kendisini göstermelerine, yeteneğini ve becerisini sergilemesine yardımcı olurlar. Aldıkları eğitimden ve dersin yapısından dolayı öğrencilerle iyi bir iletişim kuran, onlara sorun çözümünde yardımcı olan, arkadaş gibi davranan, ilgi çekici ve neşeli ders anlatan, hoşgörülü, anlayışlı ve güven verici öğretmenlerdir (Koçak, 2002). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği zorluklar içeren bir meslektir. Her şeye rağmen çoğu beden eğitimciler iyi eğitilmiş, etkili beden eğitimi programı uygulayan, mesleğine değer veren kişiler olarak anılmak isterler. Bu şekilde anılmayı hak etmek için öğretmenler, eğitim bütünlüğü içerisinde üstlenmiş oldukları rolü planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında çok fazla çalışmaya istekli olmalıdırlar (Tamer ve Pulur, 2001).

2.4. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Görev Sorumlulukları

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ilk ve önemli görevi öğrencilerinin fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal yönden gelişmelerini sağlamaktır. Bulunduğu eğitim kuruluşlarının farklılıklarına, özel ortamlarına, içinde bulunduğu yörenin, bölgenin

doğal özelliklerine, sosyal gelişmişliklerine göre beden eğitimi ğretmenlerinin görev ve sorumlulukları çok değişmektedir. İlk, orta ve yükseköğretim kuruluşlarındaki özel ortamlara göre de değişmektedir. Genel olarak bu sorumlulukları sıralayacak olursak;

-Ders yoğunlukları fazladır.(Zaman, sorumluluk)

-Okullarda otorite, disiplin sorunlarının yükünü ve sorumluluğunu taşır.

-Spor kolunun tesis, malzeme sorumluluğu vardır.

-Spor kolunun yanındaki bürokratik çalışmaları da vardır.

-Özellikle sporcu öğrencilerin sorunlarıyla (Ders, sağlık, veli vb.)ilgilenir.

-Okul içi, okul dışı sportif etkinliklerde organizatör, hakem ve sorumlu kişidir.

-Özel gün ve törenlerin pek çok aşamasında görevleri vardır.

-Ders dışı çalışmalarla okullar arası spor organizasyonlarına hazırlık ve katılım çalışmaları vardır (algın, 2003).

Etkili ğretim ortamının yaratılabilmesi için ğretmen, sabırlı ve hoşgörülü, kararlı ve soğukkanlı olmalıdır. Öğrencilerin yaşadıkları günlük kişisel problemlerinin (uyumsuzluklar, bahaneler, üzüntüler) hepsine çözüm bulabilmek için ğretmen, onların kişisel problemleri ile samimi olarak ilgilenmeli, onlara sempati ve hoşgörü ile yaklaşmalıdır (Tamer ve Pulur, 2001).

2.5. Serbest Zaman

Leisure (serbest zaman) genellikle yurt dışı edebiyatında kullanılmaktadır. Bu terimin Türkçe’ de karşılığı “serbest” zamandır. Serbest kelimesinin ise gerçekte Farsça bir kelime olan “serbest” “başı bağlı olmak” anlamına gelmektedir. Bu anlamıyla serbest zaman mesai dışı ayrılmış bir zamanla birlikte, programlanmış, düzenlenmiş bir zamanı da ifade edebilir (Doğan, 2000).

Haftalık zaman analizlerine göre zamanın çok büyük bir kısmı, kişisel işler için harcanmaktadır. Arta kalan zamanın bir bölümü kazanç elde etmek için işe, bir kısmı aile, bir kısmı da eğlence ya da hobi için ayrılmaktadır (Uğur,2000).

Serbest zaman için çeşitli tanımlar yapılmıştır. Gökmen'e göre serbest zamanı kişinin çalışma, uyku ve diğer temel ihtiyaçlarını karşılamak dışında kalan zamandır (Gökmen ve diğ, 1985). Güler'e göre “ iş ve yaşamla ilgili zorunlu sorumluluk ve

görevler terine getirildikten sonra, arta kalan zamandır”. Birey bu zamanı kendi adına özgürce kullanma hakkına sahiptir (Güler, 1994).

Tezcan “bireyin hem kendisi hem de için bütün sorumluluklardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçebileceği bir etkinlikle uğraşacağı, bireyin kesin olarak bağımsız özgür olduğu zamanı” olarak açıklanmaktadır (Tezcan, 1994). Abadan ise “uyumak, yemek yemek, vücut temizliği yapmak, fakülteye gidip gelmek, ders veya bir işte çalışmak zamanı dışında kalan vakit” olarak belirtmektedir (Abadan, 1961). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen Birinci Gençlik Şurasında ise serbest zaman şu şekilde tanımlanmıştır: "Ferdin çalışma ve diğer görevlerinden arta kalan zaman içinde, serbestçe inlenmesi, eğlenmesi, toplumsal başarı ya da kişisel gelişmesi için kullanacağı zamandır" (Abadan, 1961).

Süratle gelişen sanayileşme, bilimsel ve teknolojik gelişme ve yenilikler toplumların yaşam biçimlerini ve değer yargılarını etkileyerek, değişmelere yol açmıştır. Geçmişte başarılı olmak için önerilen reçetede tek bir madde vardı: “Çok çalışmak”. Oysa bugün başarıya giden yol “etkili çalışmak” tan geçmektedir. Etkili çalışmak, zamanı belirlenmiş öncelikler doğrultusunda programlı olarak kullanılmaktadır. Böyle bir çalışma düzeni içinde eğlenmeye, dinlenmeye ve problemlere geniş çaplı bakabilmeye her zaman imkân vardır. Günümüzde ekonomik zorlukların ve stresli çalışma koşullarını düşünecek olursak, serbest zaman, insanların yenilenme, dinlenme, eğlenme, psikolojik rahatlama ve sosyolojik olarak kendini gerçekleştirme gereksinimleridir. Serbest zaman ihtiyacı bir lüks değil, yaşamsal bir gereksinimdir. Bu bağlamda serbest zamanların varlığı, serbest zamanları değerlendirmek için bir fırsat yaratmıştır (Abadan, 1961).

2.6. Rekreasyon

Boş zaman yemek uyku ve cinsel ihtiyaçların karşılanması gibi fizyoloji, ev içinde yapılması zorunlu bazı işler gibi ailevi, iş hayatı gibi mesleki faaliyetlerin dışında kalan tamamen bireyin tercihine bağlı olarak tek başına ya da grup halinde özgürce yapılan faaliyetlere ayrılan zaman olarak tanımlanabilir (Yaman ve diğ., 2009).

Bir başka ifadeyle boş zaman, kişinin yapmak zorunda bulunduğu kişisel, mesleki, ailevi ve toplumsal yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra geriye kalan zaman ve bu zamanda yapılan uğraşları içerir. Boş zaman zarfında yapılan uğraşlara; boş

zamanı değerlendirme (rekreasyon) diyoruz. Eski tarih kayıtları arasında insanların boş zamanlarında müzik, resim ve çeşitli spor faaliyetlerini kullandığı görülmektedir. Ayrıca ilkel kavimlerin yaşantısında da pek zengin bir boş zaman organizasyonu olduğu belirlenmiştir. Yontma taş devrinde mağaraların duvarlarına çeşitli hayvan ve insan resimleri yapan insanlar, algılamaları ve bunların neticesinde duygularını aksettirme olanağını boş zaman uğraşları içinde şekillendirmişlerdir (Yaman ve diğ., 2009).

Rekreasyon; bireylerin iş yaşamı dışında özgür iradeleriyle kendilerini geliştirmek ve yenilemek amacıyla gönüllü olarak katıldıkları aktivitelerdir. Serbest zaman, olumlu bireysel doyum için sınırlamalar veya zamana bağlılık olmaksızın istediğinizi yapabilme özgürlüğüdür. Diğer bir deyişle, serbest zaman, işten arta kalan, özgürce, gönüllü olarak, herhangi bir fayda elde etmek için istediğimiz aktivite ile değerlendirebileceğimiz zaman olarak ifade edilebilir. Günümüz toplumlarında “rekreasyon” kavramı büyük önem kazanmaktadır. Bu gelişimin başlıca nedenleri; bireylerin yaşam kalitesindeki artış beklentileri, toplumdaki sosyo-kültürel değişim, sağlıklı olma konusunda bilinçlenme ve medyanın ilgisi olarak sayılabilir (Yaman ve diğ., 2009).

On dokuzuncu yüzyıla kadar boş zaman değerlendirme uğraşları yeterli zamanı, parası ve dinlenme hakkı olan insanlarla sınırlı kalmıştır. O zamanlar sınırlı sayıda insanın ayrıcalığı olan bu etkinlikler şimdi çoğunluk için bir hak durumundadır ve tabii bu hakkın kullanımı serbesttir. Neyin boş zaman olduğu sorusu, etkinliklerin biçiminden ziyade yapılan bu etkinliklerin birey ve toplum açısından taşıdığı anlama bağlı olarak açıklanabilir. Örneğin: Sinemaya gitmek için ayrılan zaman, boş zamandır; fakat anne ve babaların çocuklarını sinemaya götürmeleri ve onları yalnız bırakmamak onlara sahip olmak amacıyla yanlarında kalarak filmi izlemeleri, boş zamandan ziyade ailevi bir görevdir. Diğer yandan hem zevk hem de kazanç elde etmek veya tasarruf için zorunlu işlerin dışında yapılan uğraşlar; “yarı boş zaman” diye adlandırılmaktadır. Örneğin görevi dışında bir kimsenin bahçesinde sebze meyve yetiştirip satması hafta sonu evinde bazı tamiratları yapması gibi uğraşlar yarı boş zaman tanımına girer. Boş zaman ve boş zaman değerlendirme aynı anlama gelmeyen iki kavram olup; boş zaman, kişinin çalışmadığı, yaşam zorluklarının ve biçimsel görevlerinin dışında kalan ve kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği

zamandır. Boş zamanı değerlendirme ise, boş zamanda yapılan etkinliklerle ilgilidir. Boş zamanı değerlendirme bu iki kavramın uygulamadaki karşılığı olarak geliştirilmiştir ve kullanılmaktadır (Mutlu, 2008).

Geleneksel manasıyla rekreasyon, bir kimseyi ağır, mecburi aktiviteleri veya işi için yenileyen, gönüllü olarak seçilen neşelendirici ve dinlendirici bir aktivite periyodu olarak kabul edilmektedir. Rekreasyon, bireyin mesleki, ailevi, toplumsal ödevlerini yerine getirdikten sonra, bağımsız iradesi ile seçebileceği bir seri dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini artırma ve kendini yenileme uğraşlarına katılmasıdır. Rekreasyon; insanın, yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek, aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız serbest zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklerdir (Cerit, 2008).

Bireyin serbest zamanlarında bireysel, psikolojik, fiziksel ve soysal bazı faydalar elde etmek amacıyla zorlama olmaksızın kendi istediğiyle katıldığı tüm etkinlikler rekreasyonun kapsamındadır. Rekreasyon oyun ve serbest zaman arasındaki kaynaşmayı simgelemektedir. Rekreasyon spor, fiziksel egzersiz, oyun, el sanatları, müzik, seyahat, hobi, güzel sanatlar ve sosyal etkinlikleri içermektedir (Cerit, 2008).

2.6.1. Rekreasyonun Çeşitleri

Rekreasyonun çok çeşitli alanları vardır. Bu alanlara bireyin katılmaktaki amaçları doğrultusunda rekreasyon ortak bir amaç olmaktadır. Bu ortak amaç, rekreasyonun özelliklerini belirlemektedir. Bu özellikler birçok araştırmalarda rastlanılan temel görüş olarak şu şekilde sıralanmıştır (Mutlu, 2008):

- a) Rekreasyon faaliyetlerinde bireye hiçbir şekilde zorlama yapılmaz. Katılım gönüllü olarak gerçekleşir ve birey, kendisi için en doğru olan seçimi yapar.
- b) Rekreasyon faaliyeti, boş zamanda yapılır ve her yaştaki ve cinsteki insanların bu faaliyetlere katılmalarına imkân verir. Evrensel olarak uygulanır.
- c) Rekreasyon faaliyetleri, her türlü açık ve kapalı alanlarda, her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.

- d) Rekreasyon, çok çeşitli faaliyetler içerir, katılımcıya haz verir ve doyum sağlar bir amaç taşır.
- e) Rekreasyon, bir faaliyet gerektirir. Bu faaliyetler fiziksel, zihinsel, toplumsal ya da duygusal olabilir. Katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.
- f) Rekreasyon faaliyeti yapılırken, bir başka faaliyete ilgi duyma ve gerçekleştirme imkânını sağlar. Bu faaliyetlere katılma sonucu deneyim sahibi olunur.
- g) Rekreasyon, toplumun geleneklerine, ahlâkına, törelerine ve manevi değerlerine uygun olmalıdır. Sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- h) Rekreasyon faaliyetleri, kişisel tatmin ve mutluluk sağlamada, toplum içindeki amaç ve hedeflerden sonra bir yan ürün olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca kişilerin psikolojik yapılarını, sosyal ve fiziksel bünyelerini, sağlıklarını, vatandaşlık duygularını ve diğer kişilik geliştirici özelliklerini taşımaktadır.
- i) Rekreasyon faaliyetlerinin bir fiyatı vardır. Yapılan faaliyetler ne olursa olsun faaliyeti yerine getiren kişinin bir bedel ödemesi, diğer bir ifade ile kişisel gelirden bir harcama yapması söz konusudur.

2.6.2. Rekreasyon Özellikleri

Boş zamanları değerlendirme etkinlikleri içeriklerine ve yapıldığı mekânlara göre çok çeşitlidir. Bu etkinliklerden hangisinin tercih edileceği kişinin yapısına, cinsiyetine, eğitimine, sahip olduğu olanaklara ve yeteneklerine bağlıdır. Bilindiği gibi boş zamanın değerlendirilmesi herhangi bir maddi kazanç elde etme anlamında olmamakla birlikte, çalışan insandaki gerilimi azaltması, onu rahatlatması ister çocuk ister genç ergen veya yetişkin olsun boş zamanlarında arkadaş grubuyla oluşturdukları samimi ortamda bulunmaktır. Ya da kitap okuma, resim yapma, bir sergiyi bir müzeyi gezme vb. ortamın sağladığı günlük uğraşı yükünün ağırlığından bir süre olsun kaçış, insanın yeni bilgileri, yeni becerileri edinmeye sahip oldukları daha rahat uygulamaya hazır ve yatkın bir güçle adeta yeniden doğmasını sağlaması bakımından aynı zamanda kazanç sağlamış olur (Mutlu, 2008).

Boş zamanlarının değerlendirilmesi, bir deneyim biçimi, zengin bir yaşantı elde etme yolu, özel bir etkinlik türü, çalışma dışı hayat, bir sosyal sistem, bir eğitim safhası, duyguların boşalmasını sağlayan bir yoldur. Boş zamanları değerlendirme insanlar için bir ihtiyaçtır. Bu yolla, birey kendini ifade etme, kişiliğini geliştirme sırasında boş

zamanlarını değerlendirme biçiminde ortaya çıkan bir çıkış yoludur (Mutlu, 2008). Boş zaman etkinlikleri; günlük faaliyetlerin, görev ve benzeri çalışmaların dışındaki boş zamanlarda, bireyin, hayata bağlayıcı, dinlendirici, eğlendirici, meşgul edici ve zevk verici olay ve eylemleri yapmak veya katılmak suretiyle ruhen ve bedenen canlılık kazanması faaliyetlerinin tümü olarak adlandırılabilir. Bireyler bu tür etkinliklere dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini geliştirme, içinden, sosyal ve ailevi görevlerinden sonra bulunabileceği toplumsal çevreyi genişletme amacıyla katılırlar. Boş zamanlarını değerlendirmenin birey ve toplum açısından yararları şu şekilde özetlenebilir. Bireyin kendini ifade etmesine imkân verir, yaratıcılığını artırır, yeni tecrübeler kazandırır, arkadaşlık ilişkilerinin kurulmasını sağlar ve sosyal çevreyi genişletir, mutlu ve sağlıklı bireyler yetişmesini sağlar, üretkenliği artırır. Ayrıca, bireyin ruh sağlığının gelişmesini ve düzenlenmesini sağlar, bireyin yeteneklerinin bulunması ve geliştirilmesine yardım eder, hayatı geliştirme ve anlamlı hale getirmeyi amaçlar, yeni bilgi ve beceriler kazandırır (Mutlu, 2008).

Boş zaman etkinliklerine katılım bireyin ayıracağı zamana, parasal imkânlarla, toplumun değişen kültürel yapısına göre farklılıklar göstermektedir. Bireylerin etkinlik seçiminde yaşanılan çevre, yakın çevrede var olan imkânlar, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, yörenin gelenek ve görenekleri, bireyin yaşı ve cinsiyetinin yanı sıra, kendi kişilik özellikleri ve arkadaş çevresi çok önemlidir. Bireyin içinde yaşadığı veya geçmişte bulunduğu çevre, ihtiyaçların ve boş zaman etkinliklerinin seçiminde etkindir. Her çevre bireylere değişik imkânlar sunar (Mutlu, 2008).

Çevrenin önemli özellikleri, iklim, coğrafya, nüfusun yoğunluğu ve dağılımı, çevrenin zenginliği, tarihi gelişimi, idari yapısı ve kültürel birikimleri, o yöredeki boş zaman etkinliklerinin türlerini başlangıçta sosyal bir kurum olarak görülen boş zamanı değerlendirme, giderek eylemden çok katılanların açığa çıkan duygusal ve fiziksel oluşumları olarak önem kazanmıştır. Boş zamanı değerlendirme; sosyal bir kurum olarak görülmesinin ötesinde, toplumsal bağların, kişilerin ilgi vs. denetimlerinin açıklandığı bir yol, temel bir durum olarak görülmeye başlanmıştır (Mutlu, 2008).

2.6.3. Rekreasyon İhtiyacı

Rekreasyon ihtiyacını açıklamadan önce “**ihtiyaç**” kavramının ne olduğu ve insanlar arasında farklılık gösterip göstermediği olgusuna bakmak gerekir. Genel olarak bir eksiklik hissi ve aynı zamanda bu hissin giderilmesi arzusuna veya doğal ya da sosyal yaşamdan doğmuş bir gerekliliğin ifadesine, ihtiyaç denmektedir. İnsan bir şeyin eksikliğini duyduğu zaman bu eksikliğini giderecek amaçlı eylemlerde bulunarak tatmin olmak ister. Amaçlı eylemler, ihtiyacı gidermeye yöneliktir. İhtiyaçlar davranışları başlatır ve devam ettirirler. İhtiyaçlar, insanların üzerinde onların düşünce ve karakterlerini belirtmesi bakımından doğrudan etkili olurlar. İhtiyaçlar, her insan için aynı olmasına karşın, çeşitlilik ve şiddet bakımından farklılıklar taşımaktadır. Bazı insanlarda öncelikle iyi beslenme söz konusuysen, bazılarında eğlenme ön plana çıkabilir. Eğlenirken ise, kimileri ihtiyacını tiyatroya, maça giderek tatmin ederken, kimileri de daha farklı şeyler bulurlar veya bizzat tiyatroya veya maça aktif olarak görev alırlar. Bu şekilde ihtiyaçlar insandan insana farklılık gösterebilir (Mutlu, 2008).

Rekreasyon programı; serbest zaman felsefesi, planlama, yönetim, tesis, faaliyet ve işlevini içerir. Bu anlamda programlama bir sanat olarak, yetenek ve pratikle de birleştirilmelidir. Çünkü rekreasyon, yönetim ve gözlemcilerin oynadığı önemli ve başarılı rollerle güçlenmektedir. Rekreasyon günümüzde gittikçe artan bir değer olarak görülmektedir. Üniversitelerdeki rekreasyon programlarının üniversite gençliği üzerinde çok ciddi bir rolü ve önemi vardır (Balcı ve İlhan, 2006).

Rekreasyon faaliyeti okul yaşamının bir parçasıdır. Bugün zamanın büyük çoğunluğunu sınıflarda, laboratuvarlarda ya da çalışma masalarında geçiren her öğrencinin rekreatif etkinliklere katılım ihtiyacı vardır. Bu nedenle üniversitelerin faaliyet programları, rekreasyon ve dinlenme için fırsatlar sağlamalı, modern yaşamın ve okul çalışmalarının verdiği yoğunluğu öğrencinin üzerinden atmalıdır. Bunun için gerekli çaba, planlama ve programlama yapılmalıdır (Balcı ve İlhan, 2006).

Türkiye’deki üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılım düzeylerini belirlemek; üniversitelerdeki rekreasyon faaliyetlerinin yeniden yapılanmasına yardım ve katkıda bulunmak; üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını nasıl

değerlendirdiklerini anlamak; bu alanda yapılmış olan çalışmalara katkıda bulunmak; ayırdıkları ve katıldıkları organizasyonları belirlemektir (Balcı ve İlhan, 2006).

2.6.4. Rekreasyon İhtiyacının Çeşitleri

Kalabalık ortam, gürültü, hava kirliliği vb. birtakım olaylar bireylerde hem fizyolojik hem de psikolojik bir dengesizliğe yol açmakta, bu dengesizliği ortadan kaldırmak için rekreatif etkinliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Rekreasyonun; 21. yüzyılın stresli insanları için bir deşarj aracı ve ruh sağlığının dengeleyici bir unsuru olma özelliği ile giderek bir gereklilik haline geldiği söylenebilir. Özellikle çalışan insan için bu tür etkinliklere başvurmak, onun yeniden enerji kazanması bakımından gereklidir. Böylece bireylerin yaşam bağları güçlenerek sağlıklı bireyler durumuna gelirler (Güngörmüş, 2007).

Bireylerin rekreasyon ihtiyaçlarını belirlemede önemli olan unsurları tanımlayan ve ihtiyaçları ortaya koyan birçok araştırmacıdan biri olan Tillman, rekreasyona duyulan temel ihtiyaçları şu şekilde sınıflandırmıştır (Güngörmüş, 2007).

Macera, rahatlama, kaçış ve fantezi gibi yeni deneyimler,

- Tanımlama ve teşhis koymak,
- Güvenlik,
- Hakimiyet (diğerlerini yönlendirmek veya kontrol etmek),
- Sorumluluk ve sosyal etkileşim (diğerleri ile birlikte olmak ve etkileşim),
- Zihinsel aktivite (farkındalık ve anlamak),
- Yaratıcılık,
- Başkalarına hizmet etmek (ihtiyaç duyulma ihtiyacı),
- Fiziksel aktivite ve zindelik.

Rekreasyonel faaliyetlere duyulan ihtiyaç, kişisel yönden; fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, yaratıcılık, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, ekonomik hareketlilik, insanı mutlu etmesidir. Toplumsal yönden ise; toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplum yaratılması, rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerinden bazılarını oluşturmaktadır (Karaküçük, 2001).

2.6.4.1. Fiziksel İhtiyaçlar

Disareli, “Hareket her zaman mutluluk vermeyebilir. Ama hareketsiz mutluluk yoktur.” ifadesiyle fiziksel aktivitelerin önemine değinmiştir. Aktif yaşamın birçok faydasına karşın, fiziksel aktivite eksikliği bireylerde ciddi sağlık problemlerine yol açmaktadır. Bazı araştırmalar özellikle stresten ve kalp-damar hastalıklarından korunmada boş zamanların fiziksel aktivitelerle değerlendirilmesinin önemine işaret etmekte ve düzenli olarak yapılan fiziksel aktivitelerin, kalp krizi riskini azaltarak, damarların sağlıklı olmasını sağladığını belirtilmektedir (Güngörmüş, 2007).

Loehr, düzenli olarak egzersiz yapıldığı sürece, soğuk algınlığı ve grip olma riskinin azalacağını ve bunun nedeninin ise; periyodik olarak strese maruz kalmaya bir tepki olarak bağışıklık sisteminin güçlenmesi olduğunu belirtmiştir (Güngörmüş, 2007).

2.6.4.2. Sosyal İhtiyaçlar

Torkildsen, rekreatif faaliyetlerin bireylerin sosyal değerlerini yükseltmek için var olduğunu ifade etmektedir. Bireyin sağlığına olanak sağlayan rekreatif faaliyetler, sosyal açıdan rahatlamaya neden olmaktadır. Rekreatif faaliyetlere bu açıdan bakıldığında ise, toplumsal rahatlama, sosyal uyum ve yaşam kalitesinin sağlanması ve geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Rekreatif etkinliklere katılan birey, kendini ifade etme imkânı bulur, içinde bulunduğu gruba aidiyet duygusu gelişir, etkinliklerdeki kurallara uymaya çalışarak sosyalleşme süreci içerisinde olur. şunu ifade etmek gerekir ki; rekreasyon bireye fiziksel ve duygusal olarak katkı sağlayan sosyal bir davranıştır (Güngörmüş, 2007).

2.6.4.3. Psikolojik İhtiyaçlar

Boş zamanın, günümüzde çağdaş yaşamın ve çalışma koşullarının bireyler üzerinde oluşturduğu baskı, yorgunluk ve monotonluğu giderme veya dengelemede önemli rol oynadığı bilinmektedir. Çağın olgusu olan, ileri teknoloji ve otomasyon bir yandan üretim artışı ve sermaye birikimi sağlamak ve insan gücünün daha kısa süre çalışarak gerekli ve yeterli üretimi gerçekleştirmesine imkân vermekte; öte yandan yarattığı monotonluk, yabancılaşma, gürültü, çevre kirlenmesi gibi faktörlerle yıpranma ve fazla yorulmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla çağdaş insan bir yandan çevresinde giderek artan stres ve yıpranma faktörlerinin etkisini dengelemek için

daha fazla boş zamana sahip olma şansını arttırmaktadır. İleri teknolojiyi yaygın bir biçimde kullanan toplumlarda ortaya çıkan bu boş zaman-çağdaş yaşam-çevre koşulları ilişkisi, spiral bir döngü halinde insanın yaşamını etkilemektedir. Bunun için insanlar stres, monotonluk, karmaşadan kurtulmak ve kendini dengelemek için daha çok boş zamana ve rekreatif faaliyetlere ihtiyaç duymaktadır (Güngörmüş, 2007).

2.6.4.4. Kişisel Beceri ve Yeteneklerin Geliştirilmesi İhtiyacı

Bireylerin kendilerini keşfetmesi veya ne tür becerilere sahip olduklarını anlamasının en kolay yolu denemektir. Bir başka ifade ile, bu durumun gerçekleşebilmesi ancak kişinin istediği veya sevdiği bir işi yapmasına bağlıdır. Sosyal yapıcılığı vurgulanan rekreasyon bugün vazgeçilmezdir ve kişisel gelişimin en önemli unsuru olarak kabul edilmektedir. Tamamen kişisel istek ve eğilimler doğrultusunda gerçekleşmekte ve bu etkinlikler bir anlamda kişisel niteliği de gözler önüne serebilmektedir (Güngörmüş, 2007).

2.6.4.5. Duygusal İhtiyaçlar

Bireyler yukarıda ifade edilen ihtiyaçların yanı sıra, duygusal ihtiyaçlarını da karşılamak için rekreasyonel etkinliklere katılım ihtiyacı duymaktadırlar. Literatürdeki pek çok araştırmada, bireylerin günlük yaşantılarında maruz kaldıkları stresten fiziksel, sosyal ve duygusal olarak etkilendikleri tespit edilmiştir. Örneğin; Cooper ve Cartwright yaptıkları çalışmanın sonucunda, bireylerin iş ile ilgili stres durumunun hem fiziksel hem de duygusal sağlık üzerinde zararlı birçok etkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. İnsanların günlük yaşantılarındaki karşılaştıkları stres veren durumlar geçici duygusal çöküntüye neden olmayıp, uzun dönemli tatminlerini de etkilemektedir. Bu nedenle bireyler günlük yaşamdaki streslerden uzaklaşmak veya kurtulmak için, duygusal olarak tatmin olma ihtiyacı hissederler. Rekreasyonel aktivitelere katılım, duygusal ihtiyaçların karşılanmasını sağlayarak, bireyin yaşamındaki monotonluktan ve stres veren durumlardan uzaklaşmasında önemli etkenlerden biri olmaktadır (Güngörmüş, 2007).

2.6.6. Rekreasyonun Yararları

Serbest zamanları değerlendirmenin yararlarını temel olarak üç ana başlıkta toplayabiliriz. Bunlar; fiziksel, psikolojik ve sosyal yararlar olarak sıralanmaktadır.

2.6.6.1. Fiziksel Yararlar

Teknolojik gelişmelere paralel olarak artan makineleşme ile beraber bunların kullanımında bir yaygınlık da meydana gelmiştir. Bu aletlerin kullanılması ile beraber insanlarda bir hareket azlığı görülmektedir. Bu hareketsizlik beraberinde birçok hastalığı da getirmektedir. Bunlardan kurtulmanın en etkili yolu fiziksel aktivitelere yönelmektir. Serbest zaman etkinliklerinden biri olan sporun, oyunların, dansın, açık ve kapalı alan eğlencelerinin insanların genel fiziksel yapılarının sağlanması ve devamı için önemli ve ihmal edilemeyecek bir unsurdur. İnsan hareket eden bir varlıktır. Doğumuyla birlikte vücut organları ve sistemleri gelişir ve büyümeye başlar. Yaşamın sürdürülebilmesi için harekete ihtiyaç vardır; yemek yeme, yürümek, çeşitli hareketlerde bulunmak gibi. Sağlıklı büyüme, gelişme ve yaşamı sürdürmek için uygun bir fiziksel yapı ve fiziksel aktivite gereklidir. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki düzenli fiziksel aktivite, şişmanlığı, kalp ve dolaşım sistemi hastalıklarım, yüksek tansiyon, kolesterol, çeşitli kas ve eklem rahatsızlıklarım vb. gibi Önlemede etkilidir. Egzersizle sağlığı korumak bilimsel bir gerçekliktir (Zülal,2002 ve Erkan,1982).

Sağlık sözüyle genelde ilk anlaşılan beden sağlığıdır. Oysa sağlık bir bütündür ve insanın psişik ve tinsel yaşamını kapsar. Spor sağlıklı olma, sağlıklı yaşama yoludur. Sporun sadece sağlık üzerinde etkisi vardır diyebiliriz ifadesi eksik kalmaktadır. Sporun pek çok olumlu sonucu vardır (Erdemli, 2002).

2.6.6.2. Sosyal Yararları

İnsanlar doğal özellikleri itibariyle sosyal özellikleri ile beraber yaratılmışlardır. İnsanlar birbiriyle olan ilişkilerine sadece temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamazlar. Aynı zamanda katılım, kabullenme, yakınlık gibi sosyal ihtiyaçlarını da giderirler. Sosyalleşme uzun bir süreçtir. Serbest zaman aktiviteleri de sosyalleşme için bir hizmet sürecidir. Özellikle serbest zamanlarda kazanılan davranışlar bütün yaşamı etkiler. Sosyalleşme sürecinde aile ve arkadaş grupları çok önemli araçlardır. Grup

faaliyetlerinde katılımcılar sosyal ihtiyaçlarını karşılar veya ortamları hazırlar. Bu kişide bir tatmin yaratır. Bireyin kendini tanıması ve kimliğini tanımlayabilmesine yardımcı olur. Kişi serbest zaman faaliyetlerine katılarak kendisi için ikinci bir kimlik oluşturma sürecine de girebilir. Birçok insan için serbest zaman etkinliklerine katılmak onların statüsünü yükseltir (Cardwell, 1978).

Modern yaşamda birçok etmenler, insanları birbirinden ayırmaktadır. Ekonomik statü, toplumsal mevki, ırk, milliyet, eğitim ve kültürel farklılık gibi farklılaşmalar insanları birbirinden ayırmaktadır. Üyeler arasında kuşku, hoşlanmama, itimsizlik olmaktadır. Komşuluk, birlik ve arkadaşlık bağları da giderek zayıflamaktadır. Gruplar halinde uygulanan serbest zaman etkinlikleri katılanlar arasında bir dayanışma sağlamaktadır. Bu faaliyetlerle üyeler birbirini tanımakta, ilişki kurmakta ve yakınlaşmaktadırlar. Bu sayede serbest zaman faaliyetleriyle toplumda yaşamın niteliği gelişmekte, yaşam daha yaratıcı, mutlu ve zengin bir duruma gelmektedir (Tezcan,1977).

2.6.6.3. Psikolojik Yararları

Psikolojik yarar hali, insanın ruh sağlığını ifade etmektedir. Ruh sağlığı "kişinin kendisiyle ve çevresiyle sürekli bir denge ve uyum içinde olmasıdır." Ruhsal bakımdan sağlıklı bir insanda aranan nitelikler, olgun bir insanda aranan niteliklerdir. Ruhsal bakımdan sağlıklı, olgun insan seven ve sevilen, davranışları tutarlı, gerçekçi, özgür, çevresiyle uyumlu ilişkiler geliştiren, toplumda bir yeri ve görevi olduğunun bilincinde olan insandır. Yeteneklerini belirli bir amaca yöneltir, doğru ve verimli olarak kullanır. Kendine güvenir, umutsuzluğa kapılmaz, esnekler. Hoşgörü sahibidir (Yörükoğlu, 1997).

Günümüzde insanın aile, okul, iş hayatındaki yoğunluğu ve sorunları onun sinir sistemini bozarak yorulmasına ve dayanma gücünün azalmasına neden olabilir. İşyerinde yapılan işlemlerin sürekliliği, belirli bir düzen içerisinde devam eden iş disiplini ve aşırı kurallar, rekabete dayalı sürtüşmeler, modern yaşamın ortaya çıkardığı değişik stres yapıları ve bunların karşısında insanın ortaya koyduğu tepkiler önemli bir rahatsızlığı ortaya koymaktadır (Karaküçük, 1999). Bu gibi baskılardan uzaklaşmak için insanlar değişik bir ortam içerisine girip moral kazanmak isterler. Bu ortam onlar için dinlenmek, eğlenmek, değişiklik yaratacak ve

kendisini yenileyecek serbest zaman faaliyetleridir. Gedik'e göre, serbest zamanları değerlendirilmesinin psikolojik açıdan yararları şöyle sıralanabilir; birey serbest zamanlarını olumlu şekilde değerlendirmekle fiziksel, zihinsel ve toplumsal faktörlerin bütünleşmesinden doğan bir kişilik kazanır. Bireylerin dürüst, adil, hoşgörülü, kibar ve anlayışlı olmalarına katkıda bulunur. Saldırganlık eğilimlerinin azalması ve cinsel gerginliklerin giderilmesi serbest zamanların değerlendirilmesi aracılığıyla sağlanabilir. Serbest zaman faaliyetleriyle kişi kendini yalnız hissetmez bir gruba, takıma veya organizasyona katılarak yalnızlığını giderebilir. Birey bu etkinliklere katılarak dışa dönük kişilik geliştirme imkanına sahip olur (Gedik, 1985). Serbest zaman faaliyetlerine katılım davranış değişiklikleri, kişisel gelişim, sağlıklı duygu süreci gibi sonuçlara ulaşmada kişiyi destekler. Yer değiştirme ile kişiler, üzerlerinde olan baskıyı atarlar. Serbest zaman aktivitelerinin çeşitli olması, değişik ve pozitif psikolojik sonuçları doğurur (Lieber, ve Fesenmaier, 1998).

Birçok psikiyatrisi rekreasyonu dengenin ve mutluluğun yakalanmasında etkili bir unsur olarak görmüşlerdir. Dr. William Menninger; hobilerin, sporun oyunların, rekreasyonun ve grup katılımının duygusal sağlığı korumadaki önemini vurgulamıştır (Ağaoğlu, 2002).

Serbest zamanları değerlendirme sadece hastalıkların önlenmesi için değil aynı zamanda psikolojik sağlığın oluşmasında da bir araçtır. Menninger'e göre; "rekreasyonu tedavide kullanmak psikiyatrist için bir ayrıcalıktır. Sadece zihinsel hastalıkların tedavisi için değil, bunun yanı sıra zihinsel yönden sağlıklı kalabilmek içinde Önemlidir, psikiyatristler rekreasyonun zihinsel ve duygusal hastalıkları önlediğine inanırlar". Sebebini birçok psikolojik rahatsızlığı yetersiz serbest zaman kullanımı ile ilişkilendirirler (Kraus, 1977).

2.7. Serbest Zaman Ve Spor

Serbest zamanların değerlendirilmesinin de spor olayı önemli bir yer tutmaktadır. Spor nitelikleri itibariyle sadece bir serbest zaman faaliyeti olarak düşünülemez. Spor sosyal bir kurum olarak, toplum hayatıyla çok yoğun bir şekilde ilişkilidir. Sporun nitelik ve öneminin günümüzde anlaşılması ve yaygınlaşmasında, serbest zamanın sportif faaliyetlerle doldurulmasının yeri küçümsenemez, "kitle sporu", "yaşam boyu spor", gibi parolalar, tüm dünyada farklı cins, meslek ve statülerdeki bireyleri aktif

olarak spora çekebilme yollarından birisi de serbest zaman faaliyetlerinde spor yapma eğilimlerini teşvik etmektir (Erkal, 1998).

Çağımız hızlı değişme ve gelişmelerin en yoğun olduğu dönemini yaşamaktadır. Her toplumsal kurum gibi, sporunda bu değişme ve gelişmelerden etkilendiği muhakkaktır. Spor dinamik yönüyle kitlelerin büyük bir bölümünün ilgisini çekmekte, sağlığın simgesi, barışın, dostluğun ve kültürel yaklaşmanın odak noktası olarak kabul edilmektedir. Spor, günümüzde bir serbest zaman uğraşı, bir sağlık ve zinde kalma aracı olmanın yanında büyük bir ekonomik sektör, ticari, propaganda ve reklâm aracı haline gelmiştir (Yetim, 2000).

Toplumdaki bireylerin sağlıklı olması, kendini tanıması, yetenek ve yeterliliklerinin lakında olması, potansiyelini tümüyle gerçekleştirebilmesi için serbest zamanlarını bilinçli bir biçimde değerlendirmesi gerekir. İnsanın organizmasının sağlıklı kalabilmesi ve dinamikliği, hareketliliğine bağlı olması nedeniyle, sportif etkinliklere katılmak çocukların ve gençlerin bedensel, ruhsal gelişimi ve sosyalleşmesi, yetişkin ve yaşlıların sağlıklı yaşayabilmeleri için zorunludur (Erkal ve diğ, 1998).

Spor, bireyin bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimini sağlayan bir eylem biçimidir. Bireysel gibi görülen spor, mekân, ortam, hedef ve yapılış şekliyle sosyaldır ve sosyal çevrede yapılır. Modern toplumlarda, serbest zamanların değerlendirilmesinde en çok başvurulan yollardan birisidir (Tezcan, 1982).

Serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin hepsinin, katılmayanlara oranla fiziksel bakımdan sağlıklı ve sağlam oldukları geniş ölçüde kabul edilen bir gerçektir. Sportif etkinlikler, insanın tüm organlarının gelişmesine katkı sağlar. Bazı etkinlikler dolaşımı artırır. Açık havada yapılan sportif faaliyetler, insanı bir bütün olarak sağlıklı bir yapıya ve yaşantıya götürür. Özellikle açık hava serbest zaman etkinlikleri, ruh bozukluklarını ve hastalıklarını önler ve azaltır. Ayrıca, serbest zamanların değerlendirilmesinden, bireyin zihinsel rehabilitasyonunun da önemli ölçüde yararlanılmaktadır (Tezcan, 1982).

Çağımızın gelişen toplumlarında hızla artan nüfus, çarpık kentleşme, karmaşık sanayileşme, ekonominin çarpıklığı, eğitim kurumlarının yetersizliği ve toplumun eğilim sorunları, medyanın aşın tüketimi teşvik eder ve ahlaki değerleri yok eden yayınları bireyleri mutsuzluğa ve bunalıma sürüklemektedir (Yetim, 2000).

Çağımızda modern hayat dediğimiz yaşayış biçimi, insan organizmasını giderek yıpratıyor. İnsanın çalışma ve yaşama şartları; sanayileşmenin, çarpık kentleşmenin yarattığı kapalı, kirli ve bunalıcı atmosferinde gittikçe bozuluyor. Üst üste yığılmış evler, dar ve kirli sokaklar, hıncahınç dolu toplu taşıma araçları, bir sağlık ve zinde kalma aracı olmanın yanında büyük bir ekonomik sektör, ticari, propaganda ve reklâm aracı haline gelmiştir (Yetim, 2000).

Toplumdaki bireylerin sağlıklı olması, kendini tanınması, yetenek ve yeterliliklerinin lakında olması, potansiyelini tümüyle gerçekleştirebilmesi için serbest zamanlarını bilinçli bir biçimde değerlendirmesi gerekir. İnsanın organizmasının sağlıklı kalabilmesi ve dinamikliği, hareketliliğine bağlı olması nedeniyle, sportif etkinliklere katılmak çocukların ve gençlerin bedensel, ruhsal gelişimi ve sosyalleşmesi, yetişkin ve yaşlıların sağlıklı yaşayabilmeleri için zorunludur (Erkal ve Diğ., 1998).

Spor, bireyin bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimini sağlayan bir eylem biçimidir. Bireysel gibi görülen spor, mekân, ortam, hedef ve yapılış şekliyle sosyaldır ve sosyal çevrede yapılır. Modern toplumlarda, serbest zamanların değerlendirilmesinde en çok başvurulan yollardan birisidir (Tezcan, 1982).

Serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin hepsinin, katılmayanlara oranla fiziksel bakımdan sağlıklı ve sağlam oldukları geniş ölçüde kabul edilen bir gerçektir. Sportif etkinlikler, insanın tüm organlarının gelişmesine katkı sağlar. Bazı etkinlikler dolaşımı arttırır. Açık havada yapılan sportif faaliyetler, insanı bir bütün olarak sağlıklı bir yapıya ve yaşantıya götürür. Özellikle açık hava serbest zaman etkinlikleri, ruh bozukluklarını ve hastalıklarını önler ve azaltır. Ayrıca, serbest zamanların değerlendirilmesinden, bireyin zihinsel rehabilitasyonunun da önemli ölçüde yararlanılmaktadır (Tezcan, 1982).

Çağımızın gelişen toplumlarında hızla artan nüfus, çarpık kentleşme, karmaşık sanayileşme, ekonominin çarpıklığı, eğitim kurumlarının yetersizliği ve toplumun eğilim sorunları, medyanın aşın tüketimi teşvik eder ve ahlaki değerleri yok eden yayınları bireyleri mutsuzluğa ve bunalıma sürüklemektedir. Çağımızda modern hayat dediğimiz yaşayış biçimi, insan organizmasını giderek yıpratıyor. İnsanın çalışma ve yaşama şartları; sanayileşmenin, çarpık kentleşmenin yarattığı kapalı, kirli ve bunalıcı atmosferinde gittikçe bozuluyor. Üst üste yığılmış evler, dar ve kirli sokaklar, hıncahınç dolu toplu taşıma araçları, Serbest zamanları değerlendirmenin

temel amacı, bireye sağlık, mutluluk, dinlenme, eğlenme ve kişilik bütünlüğü kazandırmak ve böylece toplumun gelişmesine de olumlu katkıda bulunmaktır. Serbest zamanların değerlendirilmesi kişiye ve topluma insanca yaşama anlayışını ve katkısını yaptığı ölçüde olumludur. Spor bu amaca hizmet eden bir sosyal bir olgudur (Tezcan, 1982).

BÖLÜM III

İŞ DOYUMU

3.1. İŞ DOYUMUNUN TANIMI

İş tatmini konusunda birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımların birçoğu aynı gibiyken, bir kısmının birbirlerinden içerikleri açısından farklılıklar gösterdikleri tespit edilmiştir. Bu tanımlardan bazılarını inceleyelim; Neuberger ve Smith iş tatminini, çalışanın işini ve çevresini değerlendirmesi yoluyla geliştirdiği duygusal bir tepki olarak tanımlanmaktadır. B. Von Haller Gilmer de iş tatminini 'kişinin işine karşı tutumu olarak' tanımlamaktadır. Diğer bir ifade ile işe karşı pozitif tutum iş tatminine eşdeğer, işe karşı negatif tutum ise iş tatminsizliğine eşdeğerdir. J.Tiffin ve E. Mc. Cormick'e göre, iş tatmini, kişilerin sahip oldukları değerler ve onların yaptıkları işten duydukları haz ile ilgilidir.

Buna benzer olarak Schermerhorn ve arkadaşları da iş tatminini 'kişilerin işleri hakkında olumlu ya da olumsuz hislerinin derecesidir' şeklinde tanımlamıştır. İş tatminin önemli olduğunu savunanlara göre, öncelikle insanlar kişisel yetkilerini ortaya koymak ve kendini gerçekleştirmek istemektedir. İş tatmini kişilerin psikolojik olgunluğa erişmesini sağlarken, bunu elde etmemek hayal kırıklığına uğrattır. İş, insan yaşamının odak noktalarından biridir ve işsiz olan kişi umutsuzdur. Bu nedenle çalışma hayatında yer almak isteyenler zorunlu olmadıkları zaman bile çalışmak isterler. Çalışmak isteyip de bir işe sahip olmayanların psikolojik sağlığı düşük olabilir. İş olmayanlar fazla boş zaman geçirirler. Çünkü iş ve boş zaman birbiriyle orantılıdır. Düşük iş tatmini moral bozukluğuna, işten soğumaya, düşük verimliliğe ve sonuçta sağlıksız bir topluma ortam hazırlarlar (Eren,1993).

İş tatmini iş görenlerin işe ve iş ortamına karşı duydukları hoşnutsuzluk ya da hoşnutsuzluktur. İş tatmini, iş görenin ihtiyaçlarının örgüt tarafından ne kadar

karşılandığına bağlıdır. İşin özellikleri ile iş görenin istekleri birbirine uyduğu zaman iş tatmini, dolayısıyla iş görenin yeterli nicelikte ve nitelikte üretim için güdülenmesi meydana gelecek demektir. İş tatmini tanımı ilk defa 1911'de Taylor ve Gilbert tarafından en az stres ve yorgunluk yaratacak bir metotla fabrikada çalışmak olarak ifade edilmiştir. Bu konudaki bilimsel çalışmalar esas olarak 1920'lerde Hawthorne araştırmaları olarak bilinen Elton Mayo ve arkadaşlarının bir elektrik şirketindeki çalışmalarıyla başladığı kabul edilir. Hoppock'un 1935'te yayınlanan 'Job Satisfaction' adlı makalesinden beri bu konuda önemli araştırmalar yürütülmüştür (Mertol, 1993).

Vroom ise iş tatminini 'kişinin işini veya iş deneyimini değerlendirmesinden kaynaklanan hoş giden veya olumlu duygusal durumdur' şeklinde tanımlanmaktadır. Galbraith'e göre iş tatmini, iş görenlerin iş davranışları ve örgütsel ortamda yaşadığı olumlu ya da olumsuz duygulardan kaynaklanmaktadır. Kısaca iş tatmini, işin çeşitli yönlerine karşı beslenen tutumların toplamıdır (Erdoğan, 1996).

3.2. İş Doyumunun Önemi

İnsanlar, kişisel yeteneklerini ortaya koymayı ve gerçekleşmesini isterler. İş tatminin sağlanamaması insanı hayal kırıklığına uğratar. İş insan hayatının temelidir. İşsiz olan kişi umutsuzluğa düşer. İş tatminin sağlanamaması, işten soğuma, moralsizlik ve bunların sonucunda düşük verimliliğe ve tabii sonucu olarak da sağlıksız bir topluma gidişin nedeni olur. İş tatminin sağlanması uygulamada kolay değildir. Nedeni, insanların kendi gereksinim ve arzularını gerçekleştirecek bir iş bulmanın zor olmasıdır. İş tatminin önemli ya da önemsiz olduğunu savunan farklı görüşler mevcuttur (Kaynak, 1990).

Öğretmen mesleğini icra ederken kendisini işine tam olarak vermesini engelleyen ve öğretmeni mutsuz eden bazı faktörler mevcuttur. Mutsuz olan öğretmen tatminsizlik yaşar. İçinde bulunduğumuz yıllar, yöneticilerin her düzeydeki elemanların verimini günlük yaşantısının günlük arttırmayı, düşünsel ve bedensel rasyonelliğini ön plana çıkarmayı amaçladığı yıllardır. Özellikle yönetim uygulamaları ile bir yandan çalışanların mutluluğu arttırılmak istenmekte, diğer yandan ise rasyonellik sınırları içerisinde üretkenlik desteklenmelidir. Çalışma yaşamı içerisinde günlük yaşantısının yaklaşık yüzde yetmişini iş ortamında geçiren kişinin olanaklar ölçüsünde iş

tatminsizliği, hayal kırıklığı gibi duygusal sorunlardan uzak tutulması, buna karşılık iş tatmininin arttırılması demektir. İş görenin iş tatminini bulması demek işine karşı olumlu tutumunun ortaya çıkması demektir. Bireyin işine karşı tutumu ne ölçüde olumlu ise, iş tatmini o ölçüde yüksek olacaktır (Yüksel 2009).

3.3. İş Doyumunu Etkileyen Faktörler

İş doyumu statik ya da durağan bir olgu değildir. Dolayısıyla bireysel ya da başka bir takım faktörlerle iş doyumu ya da doyumсуuzluğu oraya çıkabilir. Bu bağlamda ele alınabilecek faktörler bireysel ve iş ya da iş ortamına bağlı faktörler olarak sınıflandırılabilir (Kumaş, 2008).

3.4. Öğretmenlik Mesleğinde İş Doyumunu Etkileyen Bazı Faktörler

Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda genç kuşağın, iş tatmininden rahatsızlık duyduğunu ve bu rahatsızlık sebebi ile işe devamsızlıkların ve işten ayrılmaların söz konusu olduğu yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilmiştir. Bu tatminsizlik işletme ekonomisine ve dolayısı ile ulusal ekonomiye olumsuz yönde etki etmektedir (Uyan, 2002).

İş doyumunun çalışan ve örgüt için önemini vurgulamadan önce araştırmacıların bu konu üzerinde çalışma yapmalarının nedenleri üzerinde durursak şöyle özetleyebiliriz;

Birinci neden ahlaki bir nedendir; insanlar kazandıkları para ile geçindikleri için hayatlarının büyük bir kısmını geçirmek zorundadırlar. Bu geniş hayat dilimi içinde beklentilerini karşılayabileceği, tatmin olabileceği bir işte çalışması gerekir. İkinci neden; Çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlığı iş tatmini ile ilişkilendirilmektedir. Özellikle ciddi iş tatminsizliği ülser ya da damar problemleri gibi değişik fiziksel rahatsızlıklara yol açmaktadır.

Üçüncü nedeni organizasyonun kalifiye eleman çekme ve koruma kabiliyeti ile ilgilidir. Örneğin bir şirket çalışanın beklentilerini karşılamıyorsa, olumsuz davranıyorsa hem çalışanı hem de örgüte yeni katılmak isteyenler bu şirkette çalışmak istemeyecektir.

Dördüncü ve son neden organizasyonun başarısı ile ilgilidir. Çünkü pek çok araştırma işten ayrılma işe gelmeme gibi organizasyon için problem olan davranışların düşük iş doyumu ile ilişkisini ortaya koymuştur (Uyan, 2002).

İş doyumunun önemli olduğunu savunanlara göre, öncelikle insanlar kişisel yetkilerini ortaya koymak ve kendini gerçekleştirmek istemektedir. İş doyumunu kişilerin psikolojik olgunluğa erişmesini sağlarken, bunu elde etmemek hayal kırıklığına uğratar. İş, insan yaşamının odak noktalarından biridir ve işsiz olan kişi umutsuzdur. Bu nedenle çalışma hayatında yer almak isteyenler zorunlu olmadıkları zaman bile çalışmak isterler. Çalışmak isteyip de bir işe sahip olmayanların psikolojik sağlığı düşük olabilir. İş olmayanlar fazla boş zaman geçirirler. Çünkü iş ve boş zaman birbiriyle orantılıdır. Düşük iş tatmini moral bozukluğuna işten soğumaya, düşük verimliliğe ve sonuçta sağlıksız bir topluma ortam hazırlar. Bugüne kadar öğretmenlerini eğitimcilerin neden eğitim konusunda problemleri olduğunu, bu problemlerin yarattığı stres, stresle başa çıkma yolları ve bunların sınıfta öğretmeni nasıl etkilediği konularında fazla çaba harcanmamıştır (Özdayı, 1991).

Öğretmenler bir ülkenin geleceğinin, yetiştirdikleri insanlarla belirleyicileridir. Öğretmenlerin üzerinde çok fazla sorumluluk yüklenmiştir. Bu sorumlulukların altından başarılı bir şekilde kalkabilmesi için mesleğinden doyum alması gerekmektedir. Öğretmen mesleğinden dolayı huzurlu ve mutlu olursa işini de daha fazla motive olur ve daha iyi işler çıkarabilir. Bu da öğretmenlerin sorunlarına çözüm getirmekle gerçekleşir. Öğretmenlerin birçok sorunları bulunmaktadır; ekonomik, konut, ödül, tayin, sağlık, çalışma koşulları, çalışma ortamı sadece bunlardan bir kaçıdır (Yüksel 2009).

3.4.1. İç Faktörler

Campbell'e göre iç faktörler üç grupta toplanabilir (Minibaş, 1990);

- 1- Gereksinmeler
- 2- Beklentiler
- 3- Değerler

Gereksinmeler, yaşamın devamı için zorunludur. Organizmanın sağlıklı yaşaması için gerekli enerji kaynağını sağlar. Maslow'un teorisinde, gereksinmeler basitten karmaşığa giden bir hiyerarşi içindedir. Birinci sırada yer alan fizyolojik

gereksinimler insanı harekete geçiren temel gereksinimlerdir. İkinci sırada güven ihtiyacı yer alır (barınma, güvenli birer iş) Diğerleri sırasıyla sevgi, takdir edilme ve saygı görme, kendini gerçekleştirme gereksinimleridir.

Herzberg'in motivasyon teorisi, Maslow'un teorisine benzer. Her ikisi de beş düzeyden oluşur. Her iki teorinin düzeyleri paralellik gösterir. Fark, Herzberg'in teorisinde işten gelen motivatörlerin yer almasıdır. Değerler, insanı kazanmak ve korumak için harekete geçirir. İşteki pozisyon, sosyal statü ve bununla ilgili değer yargıları iş tatmini düzeyini etkiler (Minibaş, 1990).

Lock'a göre iş tatmini gereksinimlerden çok, değerler sistemine bağlıdır. Tatmin ya da tatminsizlik ile ilgili duygular, değer yargılarına göre oluşur. Bir gereksinimin karşılanıp karşılanmadığı değil, bireyin bunu nasıl algıladığı önemlidir. Campbell'e göre, bireyin işiyle ilgili beklentileri ile iş çevresinin sağladığı olanaklar arasındaki fark, iş tatminini olumsuz açıdan etkiler (Minibaş, 1990).

3.4.1.1. Ücret Teorileri

Ücret konusunda üç teoriden söz edilir;

- 1- Eşitlik teorisi; işin karşılığını almak söz konusudur. Eşitsizlik doyumsuzluğa yol açabilir.
- 2- Beklenti teorisi; ücret gereksinimleri karşılayacak bir araçtır. Düşük ücret gereksinimlerinin yeterince karşılanmasını engelleyeceği için doyumsuzluk nedeni olabilir.
- 3- Ödül teorisi; ücret işin karşılığı verilen ödül niteliği taşır. Birey aldığı ücretle daha fazla gereksinimlerini karşıladıkça işe karşı motivasyonu artar (Günbayı, 2000).

Bir çalışanın aldığı ödenti onun örgüte yaptığı katkının karşılığıdır. Bir örgüt, çalışanın bilgi ve becerileri karşılığında ödemedede bulunulur. Yeterli ödenti bir iş çalışanın kendisini işte iyi hissetmesini sağlar. Yetersiz bir ödenti ise çalışanın örgüte karşı olumsuz bir tutum geliştirmesine yol açar. Diğer taraftan insanların yaşam biçimleri de farklılık gösterir ve bu durumda onların paraya olan ihtiyaçlarını etkiler. Aynı işe sahip ancak yaşam biçimleri farklı olması bakımından, bir çalışan için yeterli olan bir ödenti, diğer çalışan için yeterli olmayabilir (Günbayı, 2000).

3.4.1.2. Yükselme ve Gelişme İmkânları

Öğretmenlerin birçoğu işe ilk başladıklarında idealist bir düşünce ile hareket ederler ve kendilerini ispat etmek isterler. Yükselme, ilerleme kolay değildir. Öğretmenler işlerini iyi yaptıklarını işin üstesinden gelebildiklerini gösterdikleri zaman ilerleme olanağına sahip olmayı ister. Örgütlerde iş görenlerin ilerleme ve yükselmelerini sağlayan sistemler vardır. İş görenin kıdemi, sicili, işteki başarı durumu gibi ölçülebilir sonuçlara göre ilerleme yapılabileceği gibi iltimas ve kayırma gibi sistemlerde yükselmede esas alınabilir. Öğretmenler okulda elinden gelenin en iyisini yaptığını, görevini eksiksiz yerine getirdiği halde yükselme ve gelişme imkânları bulunmadığı duygusuna kapılırsa işe karşı olumsuz bir tutum takınabilir. Bunun yanında kurumda bir takım iltimaslar söz konusu ise yükselme ve ilerlemenin bir göstergesi oluyorsa bu durum doyumсуuzluğa ve şikâyetlere yol açabilir. Yükselme sistemi adil olursa iş görenler daha verimli çalışmaya, kendini geliştirmeye yönelen bir araç haline gelir. Yükselmenin anlamı, iş görenler tarafından farklı şekilde yorumlanabilmektedir. Yükselme bazı iş görenlerde psikolojik gelişme anlamına gelirken, bazı iş görenlere göre ise denkselliğın yerine getirilmesi, daha çok para kazanma daha yüksek konum elde etme anlamına gelmektedir. İş görenlerin yükselmeye bakış açıları farklı olunca, yükselmenin sağlayacağı doyum ya da doyumсуuzlukta değişik olmaktadır (Başaran, 1998).

3.4.2. Dış Faktörler

3.4.2.1. Mesleki Gelir

Yapılan araştırmalar mesleki gelir (ücret, maaş) ile meslekten alınan doyum (iş doyumunu) arasında güçlü bir ilişkinin var olduğunu göstermektedir. Bireyin aldığı ücreti yeterli bulması, bir başka anlatımla ondan doyum bulması, onun bazı karşılaştırmalar yapmasını gerektirir. Ücretin doyurucu olup olmadığını gösterebilmesi için bireyin yapacağı karşılaştırmaları açıklayan (discrepancy) kuramı ile denklik (equity) kuramı arasında bir fark gözetilmelidir. Uyuşmazlık kuramına göre ücretten alınan doyum, elde edilen ücretle değerli bulunan ücret arasındaki sapmaya bağlıdır. Denklik kuramına göre ise, ücretin doyurucu bulunması, bireyin benzer işi yapanlara bir denklik gözeterek, aldığı girdileri ve çıktıları sonunda elde ettiği ücretin bir işlevidir. Ayrıca ücret çalışanlarınca başarının bir simgesi, tanınma

ve benzeri değişkenlerin bir kaynağı olarak da algılanmaktadır. İnsanların başarılarına denk bir ödeme yapılmadığı duygusuna kapılmaları, onların başarılarını olumsuz yönde etkileyebileceği gibi, ücretten duyacakları doyum düzeyini de düşürebilir (Ergene, 1991). Örgütçe iş görenin emeği ve işte göstereceği başarı karşılığında sağlanan ödeme (para, ekonomik yaralar, sosyal haklar vb.) iş doyumunun sağlanmasında önemli bir etkidir (Başaran, 1982).

3.4.2.2. Öğretmenliğin Çalışma Şartları

Öğretmenler, huzurlu bir ortam, rahatlık, tehlikesiz oluşu, sessizlik, ısı, nem, merkezi yerlere yakın olması, ulaşım, havalandırma, gibi şartları taşıyan iş yerlerine daha fazla değer vermektedirler. Aynı zamanda dallarında gerekli olan araç gereçler ve binanın fiziki şartlarının uygun ve kullanılabilir olmasını istemektedir. Örgütte çalışma şartlarının iyi olması ise iş doyumunu yükselteceği söylenebilir. Fakat iş gören kendi çalışama şartları ile toplumdaki çalışma şartlarını kıyaslayıp, kendi çalışma şartlarının toplumdaki çalışma şartlarına göre daha iyi durumda olduğunu algırsa iş doyumunu yükselecektir. Burada iş gören toplumsal şartlar ile kendi şartlarını karşılaştıracak ve iki değer sistemi birbirine yaklaştığı oranda doyumunu arttıracaktır (Davis,1982).

Öğretmenlerin en büyük problemlerinden biriside zaman yetersizliği stres yaratmakta ve mesleki doyumunu etkileyen etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlik mesleğinin çalışma koşullarında gözlenen bir diğer durum; öğretmenlerin bölgeler arası dengeli dağılımının sağlanamamış olmasıdır. Doğu ve güneydoğu Anadolu bölgelerinde öğretmen açıkları meydana gelirken batı bölgelerinde yığılmalar olmuştur. Bu bölgelerin ekonomik ve sosyal yönden gelişmemiş olması, öğretmenlerin çalışma şartlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Akar,1991).

Tüm bunların yanı sıra; alt yapısı hazır olmayan, sınıf mevcutları doksanları bulan, laboratuvar araçları teknolojinin çok gerisinde kalan, programları geliştirilemeyen, hedef davranışları net olmayan, ders kitapları çağdaş anlayışın gerisinde olan, araç ve gereçlerle öğretmen ne yapabilir. Hele bu öğretmene, yeterli mesleki formasyon verilemiyor, ülke gerçeklerine uygun yeterli uygulama yaptırılmıyor, iş başında ve hizmet içinde kendisini geliştirme ve yenileme imkanı tanınmıyor ve görüş ufku

genişletilemiyor ise öğretmenin yapabileceği şeyin çok sınırlı olacağı kanaatindeyiz (M.E.B., 1993).

3.4.2.3. Kişiler Arası İlişkiler

İnsanlar saygı ve sevgi görebileceği yerde çalışmak ister. Çalışma arkadaşlarıyla bir şeyleri paylaşmak, güven duymak ister. Sıkıntılı zamanlarında ve problemlerle karşı karşıya kaldıklarında çalışma arkadaşlarının yanında olmasını ve kendisine destek olmasını isterler. Böylece ğretmenin iş doyumunun artacağı ve çalıştığı örgüte kendisini daha ait hissedecektir. Yapılan araştırma bulgularına göre iş doyumunu etkenleri şunlardır;

- a. Grup Dinamiği; Grup birliği yüksek olan çalışma gruplarında, iş doyumunu yükselirken, işten ayrılmalar azalmaktadır.
- b. Grupa Benimsenme; Grupa benimsenen kimseler, daha çok doyuma ulaşmaktadırlar.
- c. Grup Büyüklüğü; Küçük gruplarda çalışanlar, büyük grupta çalışanlara oranla daha çok doyum sağlamaktadırlar.
- d. Etkileşim imkanı; Etkileşim imkanın fazla olduğu gruplarda iş görenlerin doyum düzeyi daha yüksek olmaktadır (Baysal, 1981).

3.4.2.4. Örgütsel Ortam ve Sosyal Konum

İş görenin iş doyumunda etkili olan etkenlerin birisi de, örgütün doğasıdır. Örgütteki bireye dönük demokratik liderlik yaklaşımı, iş görenin örgütteki iletişimden hoşnut olması, örgütün içinde bulunduğu toplumca tanınmış olması, hizmet çevresinin geniş ve etkin olması iş görenin örgüt ortamına ilişkin olumlu duygular geliştirmesini ve işinden doyum elde etmesini sağlamaktadır (Baysal, 1981; Balcı, 1985; Ayık,2000).

İş görenin yaptığı iş ne olursa olsun birinci sınıf bir iş gören olarak kabul edilme, hemen her iş gören için derin bir doyum sağlar. Yine iş gören çalıştığı örgütte vazgeçilmez olma ve hizmetlerinin eksikliğini örgütte hissedilmesi gibi duygulardan hoşlanır. İy tanınan, ürününe toplumda değer ve önem verilen bir örgütte önemli gibi görünen bir unvana sahip olma, kişilerin sosyal konumunu etkiler. İy bir alt-st ilişkisi, çalışma şartları ve kişiler arası ilişkiler örgütsel ortamdan doyum sağlamada önemli etkenlerdir (Ayık, 2000).

3.4.3. Bireysel Faktörler

a.Kişilik

İş doyumuyla kişilik özellikleri arasında ilişki söz konusudur. Örneğin sinirli ve çevresine uyum sağlayamamış kişiler daha sık iş doyumsuzluğu göstermektedir. Bu çalışanlar başkaları ile rahat ilişki kuramamaktadır. Çalışanların yaşama bakış açısı olumsuzdur. Olumsuz tutumların yaygınlaşma etkisi görülmektedir. Birey işinden memnun ise, işini önemsemesi bu bilişle uyumlu olur. Yaşamından mutlu olması da uyumludur. İşinden memnun olmayan kişinin ise işini önemsemeyerek bu bilişsel uyumu sağlaması olanaklıdır (Yüksel, 2009).

b.Değer Yargıları, Beklentiler ve Sosyo-Kültürel Çevre

Değerlerin, çalışanların iş yerindeki davranışları üzerinde doğrudan etkili olduğu düşünülmektedir ve bireyler arasında paylaşılan değerler, bireysel ilişkilere de yansımaktadır. Benzer değerlere sahip kişilerin birbirleri arasında ilişkiler kurduğu görülmektedir. Bu sayede ortak iletişim sistemi, belirsizlik ve uyarım fazlalığı gibi iş ilişkilerinde ki olumsuz faktörleri ortadan kaldırmaktadır. Bunun sonunda da iş doyumunu ve işe bağlılık artmaktadır. Ayrıca bireyin içinde doğup büyüdüğü ve yaşamaya devam ettiği sosyo-kültürel çevrenin, bireye aşıladığı tutum ve değerler açısından işe karşı tutumlarını etkileyebileceği düşünülmüş, bu alanda araştırmalar yapılmıştır. Kentsel kesimdekilerin daha az çaba gerektiren kolay işleri tercih ettikleri, kırsal kesimdekilerin ise buna zıt bir tutumda oldukları sonucuna varılmıştır (Baysal, 1981).

c.Tecrübe ve Aynı İşte Kalma Süresi

Çalışanların iş tecrübesi ile iş tatmini arasında olumlu bir ilişki olduğu, alanda ve/veya aynı kurumdaki çalışma süresi fazla olan çalışanların iş tatmininde yüksek olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla iş tecrübesi iş doyumunu üzerinde etkili bir faktördür. Çalışma hayatına yeni atılan, iş tecrübesi olmayan kişilerin gerçekçi olmayan beklentileri de söz konusu olabilmektedir. Ancak bu kişiler zamanla iş hayatının gerçeklerini kavramaktadır. Buldukları görev diliminde yükselme olanaklarının olmadığını, iş arkadaşlarının geçimsiz olduğunu anlayabilmektedir. Bunun nedeni çalışanın iş hayatının gerçeklerinden uzak beklentilerdir. Bazı

Çalışanlar iş deneyimleri arttıkça beklentilerini iş hayatının gerçeklerine göre ayarladıka iş doyumunu bulabilmekte, bazıları işe geçen yıllara rağmen beklentilerini değiştirmemekte dolayısıyla iş doyumsuzluğu ile yaşamayı renmektedir (Yüksel, 2009)

d.Yaş

Yaş ile iş tatmini arasındaki ilişkiye Herzberg ve arkadaşları değinmişlerdir. Araştırmalar genellikle yaş ile iş tatmini arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermektedir. Genç alışanların işten beklentilerinin yüksek olması onların tatminsizliğe kapılma olasılıklarını arttırırken, yaşlandıkça işlerinden aldıkları tatmin artmaktadır. Bunun nedeni deneyimlerinin artmasından kaynaklanan uyum artışı olabilir (Ulusoy, 1993).

Orta yaşlı kimseler, kklemiş bazı çalışma alışkanlıklarına sahip oldukları için işlerine daha çok bağlıdırlar. Genç kimselerin çalışma alışkanlıkları ve işlerine bağlılıkları o kadar sıkı ve kuvvetli olmayabilir. Çünkü yaşamda daha ilgi çekici uğraşlar bulunabilir ve zamanlarının bir bölümünü eğlencelerle geçirebilirler. Yaşlı kimselerin çalışma gücü ve hırsları az, emniyete verdikleri önem daha fazladır (Başaran, 1991).

e.Zekâ

Yapılan araştırmalarda iş görenlerin zekâ düzeyi ile iş tatmini arasında önemli bir ilişki bulunamamıştır fakat zekâ düzeyine uygun bir işin yapılıp yapılmaması açısından zekânın iş tatmininde önemli bir etken olduğu gözlenmiştir (Yüksel, 2009).

f.Cinsiyet

Kadının iş hayatındaki yeri ve önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu nedenle iş tatmin düzeylerinin ve bunu etkileyen değişkenleri belirlemek örgütler için önemli bir unsurdur. Bu araştırmalar sonucunda kadınların iş tatmini düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Yüksel, 2009).

g.Eğitim Düzeyi

İş tatmini ile meslek düzeyi arasındaki ilişkilerde sosyal etkileşim etken olmaktadır. Toplum tarafından değer verilen işlerde çalışanlarda iş tatmin düzeyleri diğerlerine nazaran daha yüksek olacaktır. Birbiriyle hemen hemen aynı yönde olan birçok araştırma sonuçlarına göre eğitim seviyesi ve mesleki tatmin arasında negatif bir ilişki vardır. Bu ilişki özellikle ücret tatmininde önemli olmaktadır. Basit olarak ifade edersek yüksek eğitim almış kişilerde mesleki tatmin daha fazladır. Fakat diğer konularda bu tatminin var olduğu söylenemez. İş tatmini konusundaki bütün araştırma literatüründeki en tutarlı bulgulardan biri de, iş düzeyi yükseldikçe bireysel tatminin artması şeklindedir. Meslek guruplarına ilişkin araştırmalar, meslek düzeyi ile iş tatmini arasında tutarlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Toplumsal açıdan daha yüksek düzeyli mesleklerde daha yüksek iş tatmini görülmüştür (Yüksel, 2009).

h. Kıdem

Yapılan araştırmalarda kıdem ve yaş ile iş tatmini arasında ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Wringht, Hamilton ve Gilmer yaptıkları araştırmalarda bireylerin işe başlamalarından hemen sonra iş tatmini düzeyleri arttıkça iyi mevkilere gelebilme imkânları da artmaktadır. Bu da işten daha çok tatmin olmalarını sağlamaktadır (Yüksel, 2009).

3.5. İş ve İş Doyumu Arasındaki İlişkiler

İş ve çalışan insanın birlikte incelenmesi çağımızın en fazla üzerinde durduğu toplumsal huzurun temel nedenlerini de kapsamına alan bir çabadır. Bu çabanın temelinde yatan gerçek, endüstri toplumunun kendi kendine kurduğu düzen ve disiplindir. Endüstri toplumunda her şey belirli bir sistem ve organizasyon bütünlüğü içinde düşünüldüğü halde, insan bütün verimlilik ölçümlerinde çekirdeği oluşturmaktadır. Bu nedenle insanı çalıştığı ortamda tutabilmek için türlü önlemler alınmaktadır (İlter, 1984).

Birey işin kendisi için anlamlı, önemli, değerli, doyurucu ve saygınlık sağlayıcı olmasını ister. İş, bireyin bilgi, beceri ve yeteneklerini uygulama olanağı sağlar (Tosun, 1977).

3.6. İş Doyumunun Öğeleri

İş doyumunun tespitinde birçok ölçeğin kullanıldığı bilinmektedir. Bunların en kapsamlısı olduğu düşünülen Minnesota Satisfaction Questionnaire yirmi adet öğeyle iş doyumunu değişik boyutlarıyla tespit etmektedir. Bunlar sırasıyla;

- 1- Sosyal yardımlar
- 2- Yaratıcılık
- 3- Ahlaki değerler
- 4- Bağımsızlık
- 5- Aktivite
- 6- Başarı
- 7- Takdir
- 8- Sorumluluk
- 9- Çalışma arkadaşları
- 10- Teknik süpervizyon
- 11- İlerleme
- 12-Çalışma koşulları
- 13- Ücret
- 14- İnsan ilişkileri
- 15- Yönetim politikası
- 16- Sosyal statü
- 17- Yeteneğin ifadesi
- 18- Otorite
- 19- Çeşitlilik
- 20- Güvenlik olarak belirtilmektedir (Minibaş, 1990).

3.7. İş doyumunu ve Kuramlar

3.7.1. Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi

Motivasyon teorileri arasında en fazla bilineni Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi yaklaşımıdır. Temelde hiyerarşik sıra izleyen ihtiyaçların giderilmesiyle ilgilidir. Maslow belirli bir sıra izleyen ihtiyaçların giderilme sırasının bireyin motive edilmesi açısından önem taşıdığını vurgulamış ve alt sıralardaki ihtiyaçlar giderilmeden, üst sıralardaki ihtiyaçların insani davranışa sevk etmeyeceğini

vurgulayarak, ihtiyaçların davranışa sevk etme özelliğinin, ihtiyaçların tatmin edilme düzeyine bağlı olduğunu, tatmin edilen bir ihtiyacın davranış motive olma özelliğini kaybedeceğini ve davranışların daha üst düzeyli ihtiyaçlardan etkileneceğini belirtmiştir (Koçel, 1984).

Maslow'un tüm insan ihtiyaçları için önerdiği hiyerarşik sıralama şöyledir.

- 1- Fizyolojik ihtiyaçlar: Yeme, içme, barınma, hayatı devam ettirme, uyku.
- 2- Güvenlik İhtiyaçları: Can ve iş güvenliği, tehlikelerden korunma, hastalık ve yaşlılıkta geleceği garanti altına alma.
- 3- Sosyal ihtiyaçlar: Bir guruba üye olma, kabul görme, dostluk, şefkat, kendini anlama.
- 4- Saygı ve statü ihtiyacı: Tanınma, saygınlık kazanma, saygı görme, kendine güvenme.
- 5- Kendini gerçekleştirme ihtiyacı: Yaratıcılık, sahip olunan potansiyeli gerçekleştirme (Eren, 1993).

3.7.2. Eşitlik Teorisi

J. Stacey Adams tarafından geliştirilen teoriye göre, kişinin iş başarısı tatmin olma derecesi çalıştığı ortamlarla ilgili olarak algıladığı eşitlik/eşitsizliklere bağlıdır. Kişi kendisinin sarf ettiği gayret ve karşılığında elde ettiği sonucu aynı iş ortamında başkalarının sarf ettiği gayret ve elde ettikleri sonuç ile karşılaştırılır. Kişinin algılayacağı eşitlik/eşitsizlik durumuna göre davranışlarını belirleyecektir. Yöneticiler eşit ödüllendirme yapmalı, eşitsizliğe karşı olabilecek tepkilere hazırlıklı olmalıdırlar (Aydemir, 2008).

Eşitlik teorisine göre çalışan iş görenler, kendilerini karşılaştırmak için, çoğunlukla yüksek düzeyde ödüllendirilmekte olan kişileri seçerler ve kendilerini bu kişilerle denk görerek, onlardan daha az yetenekli olmadıklarını göstermek isterler. Bu yüzden kişiler, karşılaştırmaya temel aldıkları kişilerin ödülleri ile kendi ödülleri arasındaki farkın çok önemli olduğunu düşünmeye başladıkları zaman, böyle algılamayanlara göre daha büyük bir çaba gösterirler. Burada belirtilmesi gereken husus, ödül ve katkıların sübjektif olarak algılanmasıdır. Herkes farklı olarak algılayabilmektedir. Bu çabanın, özellikle katkılarının ve ödüllerin çoğaltılması amacıyla ortaya çıkması, motivasyon açısından çok önemlidir (Eroğlu, 1998).

3.7.3. Amaç Teorisi

Kişilerin amaçları onların motivasyonunu da etkilemektedir. Amaca yönelik olarak işi başarma arasında ilişki mevcuttur.

- a. Amacın belirginliği ne kadar artarsa, iş başarımı da o kadar artmaktadır. Amaçlar ne kadar açıkça olursa iş görenler çabalarını hangi yöne yönelteceklerini daha iyi bilerek iş başarıları yükselmektedir.
- b. Amaçlar güçleştikçe iş başarımı artmaktadır. Başarılı kişiler güç amaçlara daha çok önem vererek bunlara ulaşmak için daha çok çaba harcamaktadırlar.
- c. Amaçlanan iş başarısının artması için amaçların iş görenlerce benimsenip kabul edilmesi gerekir. Kişiler benimsedikleri amaçlar için daha çok çabalarlar.
- d. İş görenlerin işleriyle ilgili konularda kararlara katılmaları, iş başarımını artırmaktadır. Kararlara katılma, iş görenlerin işlerini daha çok benimsemelerini, işleriyle daha çok ilgilenmelerini sağlayarak güdülenmeyi artırmakta, dolayısıyla iş başarımı yükselmektedir.
- e. İş görenlerce, yaptıkları işin sonuçlarına ilişkin bilgi verilmesi, iş başarımını artırmaktadır. Geri bildirim verilen iş gören, iş başarısını kendi ölçütlerine göre değerlendirerek, amaçlarını yükseltmekte ve iş başarımını çoğaltmaktadır (İncir, 1990).

Her bireyin ihtiyaç ve beklentilerine yönelik öncelik sıralaması farklılık gösterir ve her bireyin farklı kişilik özellikleri vardır. Bu özellik farklılığından kaynaklanan beklentileri, amaçları ve hedefleri de farklıdır. Motivasyon dışarıdan desteklenmeli, ama çalışanlarda bunu harekete geçirmek için gayret göstermeli ve iç potansiyelini ortaya çıkarmak için gayret göstermelidir (Kumaş, 2008).

3.7.4. Vroom'un Bekleyişi Teorisi

Vroom'un modelinde üç bölüm görülmektedir. Bunlar;

- 1- Sonuçsal Değer: Bireyin davranışı sonucu elde ettiği değerdir. Bir öğrencinin çalışarak yüksek not alması buna örnek verilebilir.
- 2- Araçsallık: Sonuca ulaşmadaki araç durumunda olan aktivitedir. Yukarıdaki örnekte ders çalışma, yüksek not almak için gerekli bir araçtır.
- 3- Beklenti: Davranış sonucu elde edilecek olan değer hayalidir (Yüksel, 2009).

3.7.5. Lawler-Porter Bekleyiş (Ümit) Teorisi

Vroom'un bekleyiş modelinin daha gelişmişidir. Performansın tatmini ile sonuçlanacağına ilişkin görüşün tipik bir örneğidir. Yazarlar performans-tatmin ilişkisine üçüncü bir değişken olarak ödöl değişkenini katmışlar ve ödüllerin kişide tatmin yarattığını düşünerek, performansın ödülle sonuçlanması halinde, ödölün kişinin iş tatmini duymasına neden olacağını vurgulamışlardır (Yüksel, 2009).

BÖLÜM IV

YÖNTEM

4.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

İstanbul ili Pendik ilçe'sinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının ve mesleki doyumlarının tespiti ve incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada; bilgi toplama aracı olarak kullanılan anketler, ilgili kurumsal kaynaklar, benzer konular üzerine yapılmış araştırmalar beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman faaliyetlerine katılımları ile gerçekleştiğinden Survey (Tarama) Modelinde bir araştırmadır.

4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

İstanbul ili Pendik ilçesinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının ve mesleki doyumlarının tespiti ve incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada 2011–2012 öğretim yılında Pendik'teki devlet okullarında görev yapan 35 bayan 89 erkek 124 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni araştırmanın evrenini oluşturmuştur.

124 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenine uygulanan anketlerden 11'i anket kuralları gereğince iptal edilmiştir. 29 bayan 84 erkek toplam 113 beden eğitimi ve spor öğretmeni araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Anket için Valilik onayı alınmış (Ek:1) ve Pendik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından okullara gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

4.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının ve mesleki doyumlarının tespiti ve incelenmesi amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Rekreatif Faaliyetlere Katılım Şekli ve Düzeyi Anketi ve Minnesota İş Doyum Ölçeği kullanılmıştır.

4.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik mesleki ve kişisel bilgileri içeren 9 sorudan oluşmaktadır.

4.3.2. Rekreatif Faaliyetlere Katılım Şekli ve Düzeyi Anketi

Öğretmenlerin kişisel ve sosya-kültürel özellikleri, boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitleri, boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenleri, boş zaman etkinliklerine katılma şekli, boş zaman etkinliklerine genellikle katılma yeri, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerin derecesi, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkiler ve boş zaman etkinliklerine yeterince katılmama nedenleri ile ilgili görüşlerini belirleyen anket uygulanmıştır (Binarbaşı, 2009).

4.3.3. Minnesota İş Doyum Ölçeği

İş doyumunu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendikten ve kuramsal yapı üzerinde çalışmalar tamamlandıktan sonra Minnesota İş Doyum Ölçeğinin (MSQ) 20 maddelik formunu kullanmak üzere karar verilmiştir. Minnesota İş Doyum Ölçeği (MSQ) araştırmacılar tarafından iş doyumunu ile ilgili yapılan pek çok araştırmada kullanılmıştır. Bu araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumunu detaylı bir şekilde ortaya koyması, kısa bir sürede cevaplanabilmesi, uygulama ve değerlendirmesinin pratik olması ve daha önce öğretmenlere uygulanmış olması sebebiyle Minnesota İş Doyum Ölçeğinin (MSQ) 20 maddelik formu kullanılmıştır. Ölçeğin meslek ve niteliği, mesleğin çalışma şartları, mesleki ve sosyal ilişkiler, ekonomik şartlar, yönetim ve denetim, sosyal gereksinimler alt boyutları da bulunmaktadır.

Minnesota Satisfaction Questionnaire adıyla bilinen iş doyum ölçeği ve öğretmenlerin iş doyumlarını etkileyen faktörler analiz edilmiş ve bu çalışmalarla ölçeğin iş doyumunu boyutu geliştirilmeye çalışılmıştır.

Minnesota İş Doyum Ölçeği'nin iş doyumunu boyutlarının alt maddelerine verilen yanıtlarda öğretmenlerin, verilen yargıya '5'li katılım derecesi olan Likert ölçeği çerçevesinde 'Hiç Memnun Değilim (1), Memnun Değilim (2), Kararsızım (3),

Memnunum (4), Çok Memnunum (5)' seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmiştir (Yelboğa, 2007).

4.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, İstanbul ili Pendik ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullara gidilerek buralarda görev yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile birebir görüşülerek öğretmenlerden anket formlarını doldurmaları istenmiştir.

4.5. Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizinde çapraz tablolama, Ki-Kare testi, bağımsız gruplarda t-tesisi, one way ANOVA ve pearson korelasyon testleri kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesi için SPSS (15.0) paket programı kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlmelerde anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR

Tablo 1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Cinsiyet ve Yaşlarının Tespitine Yönelik Bulgular

CİNSİYET		YAŞ					TOPLAM
		24 ve Altı	25-32	33-40	41-48	49 ve Üzeri	
BAYAN	f	2	20	5	1	1	29
	%	% 6.9	%69	% 17.2	% 3.4	% 3.4	% 100
	%	% 1.8	% 17.7	% 4.4	%0,90	%0,90	% 25.7
ERKEK	f	2	37	31	9	5	84
	%	% 2.4	%44	% 36.9	% 10.7	% 6.6	% 100
	%	% 1.8	% 32.7	% 27.4	% 8.0	% 4.4	% 74.3
TOPLAM	f	4	57	36	10	6	113
	%	% 3.5	% 50.4	% 31.9	% 8.8	% 5.3	% 100
	%	% 3.5	% 50.4	% 31.9	% 8.8	% 5.3	% 100

Anket formunu cevaplayan 113 öğretmenin cinsiyet ve yaşları tespit edilmiş, öğretmenlerin %25,7'sinin bayan, %74,3'ünün erkek, %3,5'inin 24 yaş ve altında, %50,4'ünün 25-32 yaşları arasında, %31,9'unun 33-40 yaşları arasında, % 8,8'inin 41- 48 yaşları arasında ve %5,3'ünün ise 49 ve üzeri yaşta olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin cinsiyet ve yaşları ile ilgili özet istatistik tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 2. Yaşa Göre Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

DEĞİŞKEN	YAŞ	n	x	ss	F	P
İÇSEL	24 ve altı	4	4,17	0,68	0,339	0,851
	25-32	57	4,17	0,84		
	33-40	36	4,12	0,5		
	41-48	10	4,19	0,73		
	49 ve üzeri	6	4,49	4,45		
DIŞSAL	24 ve altı	4	3,5	0,6	0,519	0,722
	25-32	57	3,33	0,86		
	33-40	36	3,48	0,64		
	41-48	10	3,6	0,61		
	49 ve üzeri	6	3,62	0,74		
GENEL	24 ve altı	4	3,9	0,58	0,369	0,83
	25-32	57	3,84	0,72		
	33-40	36	3,86	0,48		
	41-48	10	3,95	0,62		
	49 ve üzeri	6	4,14	0,48		

Tablo 2’de görüldüğü üzere beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve mesleki genel doyumları ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 3. Cinsiyete Göre Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

CİNSİYET	n	x	ss	t	p	
İÇSEL DOYUM	Bayan	29	4,19	0,52	0,137	0,891
	Erkek	84	4,17	0,77		
DIŞSAL DOYUM	Bayan	29	3,52	0,61	0,769	0,443
	Erkek	84	3,39	0,8		
GENEL DOYUM	Bayan	29	3,92	0,51	0,469	0,64
	Erkek	84	3,86	0,66		

Tablo 3’de görüldüğü gibi beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve mesleki genel doyumları ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 4. Ortalama Gelire Göre Mesleki Doyum Puanlarının İlişki Tablosu

		ORTALAMA GELİR	İÇSEL DOYUM	DIŞSAL DOYUM	GENEL DOYUM
	r	1			
ORTALAMA GELİR	p	-	-	-	-
	N	113			
	r	0,074	1		
İÇSEL DOYUM	p	0,434	-	-	-
	N	113	113		
	r	-0,48	0,296	1	
DIŞSAL DOYUM	p	0,611	0,001**	-	-
	N	113	113	113	
	r	0,34	0,67	0,51	-
GENEL DOYUM	p	0,722	.000**	.000**	-
	N	113	113	113	113

Tablo 4'te görüldüğü üzere beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortalama gelir ile içsel doyum ile pozitif, dışsal doyum ile negatif ve genel doyum ile pozitif anlamda arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunamazken ($p > 0.05$). Dışsal doyum ile içsel doyum, genel doyum ile içsel doyum ve genel doyum ve dışsal doyum arasında istatistiksel olarak pozitif anlamda bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 5. Yaşa Göre Boş Zamanlarda Tercih Edilen Etkinlik Çeşitlerinin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

YAŞ		Genellikle Spor Yaparım				Kesinlikle Katlıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katlıyorum		
24 ve altı	f	0	1	0	1	2	4
	%	%0	% 25.0	%0	% 25	% 50	%100
25-32	f	0	5	13	26	13	57
	%	%0	% 8.8	% 22.8	% 45.6	% 22.8	%100
33-40	f	1	10	14	8	3	36
	%	% 2.8	% 27.8	% 38.9	% 22.2	% 8.3	%100
41-48	f	0	4	2	3	1	10
	%	%0	% 40	% 20	% 30	% 10	%100
49 ve üzeri	f	%0	3	0	1	2	6
	%	%0	% 50	%0	% 16.7	% 33.3	%100
TOPLAM	f	1	23	29	39	21	113
	%	% 0.9	% 20.4	% 25.7	% 34.5	% 18.6	%100

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin “spor yapma” alışkanlıkları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, spor yapma alışkanlıkları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). 25-32 yaşlarındaki öğretmenlerin % 45,6’sının katılıyorum, 33-40 yaşlarındaki öğretmenlerin % 38,9’unun katılabilirim şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 5).

Tablo 6. Yaşa Göre Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerinin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

YAŞ		Arkadaşlarıyla Birlikte Olabileceğim İçin				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
24 ve altı	f	0	0	0	2	2	4
	%	0%	0%	0%	% 50.0	% 50.0	100%
25-32	f	0	2	7	23	25	57
	%	0%	% 3.5	% 12.3	% 40.4	% 43.9	100%
33-40	f	0	3	11	16	6	36
	%	0%	% 8.3	% 30.6	% 44.4	% 16.7	100%
41-48	f	1	2	2	3	2	10
	%	% 10.0	% 20.0	% 20.0	% 30.0	% 20.0	100%
49 ve üzeri	f	0	0	1	2	3	6
	%	0%	0%	% 16.7	% 33.3	% 50.0	100%
TOPLAM	f	1	7	21	46	38	113
	%	% 0.9	% 6.2	% 18.6	% 40.7	% 33.6	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, “arkadaşları ile beraber olabilmek için” boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılmaları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine arkadaşlarıyla olabilmek için katılmaları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). 33-40 yaşlarındaki öğretmenlerin % 44,4’ünün katılıyorum, 25-32 yaşlarındaki öğretmenlerin % 43,9’unun kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 6).

Tablo 7. Yaşa Göre Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerinin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

YAŞ	Faaliyet Yapmak İstedğim Etkinlik Alanıyla İlgili Programların Olması					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
24 ve altı	f	0	0	0	4	4
	%	0%	0%	0%	100%	100%
25-32	f	3	14	22	8	10
	%	% 5.3	% 24.6	% 38.6	% 14.0	% 17.5
33-40	f	2	2	17	13	2
	%	% 5.6	% 5.6	% 47.6	% 36.1	% 5.6
41-48	f	0	2	1	4	3
	%	0%	% 20.0	% 10.0	% 40.0	% 30.0
49 ve üzeri	f	0	3	1	0	2
	%	0%	% 50.0	% 16.7	0%	% 33.3
TOPLAM	f	5	21	41	29	17
	%	% 4.4	% 18.6	% 36.3	% 25.7	% 15.0

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, “faaliyet yapmak istedikleri etkinlik alanıyla ilgili programlar olduğu için” tercihi ile boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılmaları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine “faaliyet yapmak istedikleri etkinlik alanıyla ilgili programlar olduğu için” tercihi ile katılmaları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). 25-32 yaşlarındaki öğretmenlerin % 38,6’sının katılabilirim, 33-40 yaşlarındaki öğretmenlerin % 36,1’inin katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 7).

Tablo 8. Yaşa Göre Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerinin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

YAŞ	Kilo Problemlerim Yüzünden				Toplam	
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
24 ve altı	f	3	0	1	0	4
	%	% 75.0	0%	% 25.0	0%	100%
25-32	f	28	17	7	3	2
	%	% 49.1	% 29.8	% 12.3	% 5.3	% 3.5
33-40	f	12	8	12	3	1
	%	% 33.3	% 22.2	% 33.3	% 8.3	% 2.8
41-48	f	2	1	2	3	2
	%	% 20.0	% 10.0	% 20.0	% 30.0	% 20.0
49 ve üzeri	f	0	3	1	1	1
	%	0%	% 50.0	% 16.7	% 16.7	% 16.7
TOPLAM	f	45	29	23	10	6
	%	% 39.8	% 25.7	% 20.4	% 8.8	% 5.3

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, “kilo problemleri” olduğu için boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılmaları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine kilo problemleri olduğu için katılmaları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). 25-32 yaşlarındaki öğretmenlerin % 49,1’i kesinlikle katılmıyorum, 33-40 yaşlarındaki öğretmenlerin % 33,3’ü katılabilirim şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 8).

Tablo 9. Cinsiyete Göre Boş Zamanlarda Tercih Edilen Etkinlik Çeşitlerinin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

CİNSİYET		Genellikle Müzik Dinlerim				Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum
BAYAN	f	0	2	4	7	16	29
	%	0%	% 6.9	% 13.8	% 24.1	% 55.2	100%
ERKEK	f	0	10	29	27	18	84
	%	0%	% 11.9	% 34.5	% 32.1	% 21.4	100%
TOPLAM	f	0	12	33	34	34	113
	%	0%	% 10.6	% 29.2	% 30.1	% 30.1	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, “müzik dinleme” alışkanlıklarına katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, müzik dinleme alışkanlıklarına katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Bayan öğretmenlerin % 55,2’si kesinlikle katılıyorum, erkek öğretmenlerin % 34,5’inin katılabilirim şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 9).

Tablo 10. Cinsiyete Göre Boş Zamanlarda Tercih Edilen Etkinlik Çeşitlerinin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

CİNSİYET		Genellikle T.V. Seyrederim				Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
BAYAN	f	3	9	12	2	3	29
	%	% 10.3	% 31.0	% 41.4	% 6.9	% 10.3	100%
ERKEK	f	2	16	23	31	12	84
	%	% 2.4	% 19.0	% 27.4	% 36.9	% 14.3	100%
TOPLAM	f	5	25	35	33	15	113
	%	% 4.4	% 22.1	% 31.0	% 29.2	% 13.3	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, “T.V. seyretme” alışkanlıklarına katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, T.V. seyretme alışkanlıklarına katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Bayan öğretmenlerin % 41,4’ü katılabilirim, erkek öğretmenlerin % 36,9’unun katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 10).

Tablo 11. Cinsiyete Göre Boş Zamanlarda Tercih Edilen Etkinlik Çeşitlerinin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

CİNSİYET		Genellikle Sinema ve Tiyatroya Giderim				Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
BAYAN	f	0	3	11	10	5	29
	%	0%	% 10.3	% 37.9	% 34.5	% 17.2	100%
ERKEK	f	4	30	33	12	5	84
	%	% 4.8	% 35.7	% 39.3	% 14.3	% 6.0	100%
TOPLAM	f	4	33	44	22	10	113
	%	% 3.5	% 29.2	% 38.9	% 19.5	% 8.8	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, “sinema ve tiyatroya gitme” alışkanlıklarına katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, sinema ve tiyatroya gitme alışkanlıklarına katılımları arasında anlamlı farklılıklar

olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Bayan öğretmenlerin % 37,9'u katılabilirim, erkek öğretmenlerin % 39,3'ünün de katılabilirim şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 11).

Tablo 12. Cinsiyete Göre Boş Zaman Etkinliklerine Katılma Yerlerinin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

CİNSİYET		El Sanatları Uygulama Merkezleri				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
BAYAN	f	13	9	1	5	1	29
	%	% 44.8	% 31.0	% 3.4	% 17.2	% 3.4	100%
ERKEK	f	53	19	8	2	2	84
	%	% 63.1	% 22.6	% 9.5	% 2.6	% 2.6	100%
TOPLAM	f	66	28	9	7	3	113
	%	% 58.4	% 24.8	% 8.0	% 6.2	% 2.7	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerine katılma yerlerinden “el sanatları uygulama merkezlerine gitmeleri” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine katılma yerlerinden el sanatları uygulama merkezlerine gitmeleri arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Bayan öğretmenlerin % 44,8'i kesinlikle katılmıyorum, erkek öğretmenlerin % 63,1'inin de kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 12).

Tablo 13. Cinsiyete Göre Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkilerin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

CİNSİYET		Mutlu Edici Buluyorum ve Zevk Alıyorum			Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim			Katılıyorum
BAYAN	f	0	0	2	3	24	29
	%	0%	0%	% 6.9	% 10.3	% 82.8	100%
ERKEK	f	0	4	15	21	44	84
	%	0%	% 4.8	% 17.9	% 25.0	% 52.4	100%
TOPLAM	f	0	4	17	24	68	113
	%	0%	% 3.5	% 15.0	% 21.2	% 60.2	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “mutlu edici bulup zevk almaları” tercihi ile arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden mutlu edici bulup zevk almaları tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Bayan öğretmenlerin % 82,8’i kesinlikle katılıyorum, erkek öğretmenlerin % 52,4’ünün de kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 13).

Tablo 14. Cinsiyete Göre Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkilerin Tespitine Yönelik Bulgular Tablosu

CİNSİYET		Eğitici Buluyorum				Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
BAYAN	f	0	1	4	5	19	29
	%	0%	% 3.4	% 13.8	% 17.2	% 65.5	100%
ERKEK	f	3	8	17	33	23	84
	%	% 3.6	% 9.5	% 20.2	% 39.3	% 27.4	100%
TOPLAM	f	3	9	21	38	42	113
	%	% 2.7	% 8.0	% 18.6	% 33.6	% 37.2	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Bayan öğretmenlerin % 65,5’i kesinlikle katılıyorum, erkek öğretmenlerin % 39,3’ünün katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 14).

Tablo 15. Boş Zamanlarda Tercih Edilen Etkinlik Çeşitlerine Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM		Genellikle Spor Yaparım				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	0	4	4	1	2	11
	%	0%	% 36.4	% 36.4	% 9.1	% 18.2	100%
Yüksek	f	7	3	21	28	43	102
	%	% 6.9	% 2.9	% 20.6	% 27.5	% 42.2	100%
Toplam	f	7	7	25	29	45	113
	%	% 6.2	% 6.2	% 22.1	% 25.7	% 39.8	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “spor yapma alışkanlıkları” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “spor yapma alışkanlıkları” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 42,2’si kesinlikle katılıyorum, içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 27,5’inin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 15).

Tablo 16. Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerine Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM		En İyi Yapabildiğim ve Yeteneklerime Uygun Olduğu İçin				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	1	2	3	2	3	11
	%	% 9.1	% 18.2	% 27.3	% 18.2	% 27.3	100%
Yüksek	f	2	2	14	36	48	102
	%	2%	2%	% 13.7	% 35.3	% 47.1	100%
Toplam	f	3	4	17	38	51	113
	%	% 2.7	% 3.5	15%	% 33.6	% 45.1	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerini tercih edilme nedenlerinden “en iyi yapabildikleri ve yeteneklerine uygun olduğu için” katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerini tercih edilme nedenlerinden “en iyi yapabildikleri ve yeteneklerine uygun olduğu için” katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 47,1’i kesinlikle katılıyorum, içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 35,3’ünün katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 16).

Tablo 17. Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerine Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM		Arkadaşlarıyla Birlikte Olabileceğim İçin				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	0	4	1	4	2	11
	%	0%	% 36.4	% 9.1	% 36.4	% 18.2	100%
Yüksek	f	1	3	20	42	36	102
	%	1%	% 2.9	% 19.6	%41.2	% 35.3	100%
Toplam	f	1	7	21	46	38	113
	%	% 0.9	% 6.2	% 18.6	% 40.7	% 33.6	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine “arkadaşlarıyla birlikte olabilmek için” katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine “arkadaşlarıyla birlikte olabilmek için” katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 41,2’si katılıyorum, içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 35,3’ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 17).

Tablo 18. Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerine Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM	Alışkanlık Kazandığım ve Bu Alışkanlığı Sürdürmek İçin					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Düşük	f	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	1	3	1	5	11
	%	% 9.1	% 27.3	% 9.1	% 45.5	% 9.1
Yüksek	f	7	4	29	37	102
	%	% 6.9	% 3.9	% 28.4	% 36.3	% 24.5
Toplam	f	8	7	30	42	113
	%	% 7.1	% 6.2	% 26.5	% 37.2	23%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine “alışkanlık kazandıkları ve bu alışkanlıklarını sürdürmek için” katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine “alışkanlık kazandıkları ve bu alışkanlıklarını sürdürmek için” katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 36,3’ü katılıyorum, içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 28,4’ünün katılabilirim şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 18).

Tablo 19. Boş Zaman Etkinliklerine Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Derecesine Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM	Kulüp				Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	
Düşük	f	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	2	6	2	1
	%	% 18.2	% 54.5	% 18.2	% 9.1
Yüksek	f	15	16	30	21
	%	% 14.7	% 15.7	% 29.4	% 20.6
Toplam	f	17	22	32	22
	%	15%	% 19.5	% 28.3	% 19.5

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “kulüp” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “kulüp” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 29,4’ü katılabilirim, içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 20,6’sının katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 19).

Tablo 20. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkilere Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM		Eğlenceli ve Heyecan Verici Buluyorum				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	0	1	3	5	2	11
	%	0%	% 9.1	% 27.3	% 45.5	% 18.2	100%
Yüksek	f	1	1	15	23	62	102
	%	1%	1%	% 14.7	% 22.5	% 60.8	100%
Toplam	f	1	2	18	28	64	113
	%	% 0.9	% 1.8	% 15.9	% 24.8	% 56.6	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğlenceli ve heyecan verici bulmaları” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğlenceli ve heyecan verici bulmaları” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 60,8’i kesinlikle katılıyorum, içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 22,5’inin katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 20).

Tablo 21. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkilere Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM	Rahatlatıcı ve Can Sıkıntılarında Uzaklaştırıcı Buluyorum					Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	0	1	4	4	2	11
	%	0%	% 9.1	% 36.4	% 36.4	% 18.2	100%
Yüksek	f	1	0	11	29	61	102
	%	% 1.0	0%	% 10.8	% 28.4	% 59.8	100%
Toplam	f	1	1	15	33	63	113
	%	% 0.9	% 0.9	% 13.3	% 29.2	% 55.8	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “rahatlatıcı ve can sıkıntılarında uzaklaştırıcı bulmaları” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “rahatlatıcı ve can sıkıntılarında uzaklaştırıcı bulmaları” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 59,8’i kesinlikle katılıyorum, içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 28,4’ünün katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 21).

Tablo 22. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkilere Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM	Sağlığa Olumlu Etki Yapıyor					Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	0	0	4	5	2	11
	%	0%	0%	% 36.4	% 45.5	% 18.2	100%
Yüksek	f	0	6	9	27	60	102
	%	0%	% 5.9	% 8.8	% 26.5	% 58.8	100%
Toplam	f	0	6	13	32	62	113
	%	0%	% 5.3	% 11.5	% 28.3	% 54.9	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “sağlıklarına olumlu etki yapması” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “sağlıklarına olumlu etki yapması” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 58,8’i kesinlikle katılıyorum, içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 26,5’inin katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 22).

Tablo 23. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkilere Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM	İnsanlarla Daha Kolay İlişki Kurabiliyorum, Çevrem Genişliyor					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Düşük	f	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	0	1	5	2	3
	%	0%	% 9.1	% 45.5	% 18.2	% 27.3
Yüksek	f	2	7	11	32	50
	%	% 2.0	% 6.9	% 10.8	% 31.4	% 49.0
Toplam	f	2	8	16	34	53
	%	% 1.8	% 7.1	% 14.2	% 30.1	% 46.9

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “insanlarla daha kolay ilişki kurabilme ve çevresinin genişlemesi” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “insanlarla daha kolay ilişki kurabilme ve çevresinin genişlemesi” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 49,0’u kesinlikle katılıyorum, içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 31,4’ünün katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 23).

Tablo 24. Boş Zaman Etkinliklerine Yeterince Katılamama Nedenlerine Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM	Faaliyetlere Yönlendirecek Arkadaş ve Sosyal Çevreye Sahip Değilim					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Düşük	f	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	3	3	5	0	11
	%	% 27.3	% 27.3	% 45.5	0%	100%
Yüksek	f	52	28	12	6	102
	%	% 51.0	% 27.5	% 11.8	% 5.9	100%
Toplam	f	57	31	17	6	113
	%	% 48.7	% 27.4	% 15.0	% 5.3	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman boş zaman etkinliklerine yeterince katılamama nedenlerinden “faaliyetlere yönlendirecek arkadaş ve sosyal çevreye sahip olmadıkları” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman boş zaman etkinliklerine yeterince katılamama nedenlerinden “faaliyetlere yönlendirecek arkadaş ve sosyal çevreye sahip olmadıkları” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 51,0’i kesinlikle katılmıyorum, içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 27,5’inin katılmıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 24).

Tablo 25. Boş Zaman Etkinliklerine Yeterince Katılamama Nedenlerine Göre İçsel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

İÇSEL DOYUM	Etkinliklere Katılmama Teşvik Edici Tesis, Araç-Gereç Yeterli Değil, Programları Bana Uymuyor				Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	
Düşük	f	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	3	3	1	3
	%	% 27.3	% 27.3	% 9.1	% 27.3
Yüksek	f	35	29	28	4
	%	% 34.3	% 28.4	% 27.5	% 3.9
Toplam	f	38	32	29	7
	%	% 33.6	% 28.3	% 25.7	% 6.2

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman boş zaman etkinliklerine yeterince katılamama nedenlerinden “etkinliklere katılmalarına teşvik edici tesis ve araç-gereçlerin yeterli olmaması ve programların uymaması” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine yeterince katılamama nedenlerinden “etkinliklere katılmalarına teşvik edici tesis ve araç-gereçlerin yeterli olmaması ve programların uymaması” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). İçsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 34,3’ünün kesinlikle katılmıyorum, içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 27,5’inin katılmıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 25).

Tablo 26. Boş Zamanlarda Tercih Edilen Etkinlik Çeşitlerine Göre Dışsal Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

DIŞSAL DOYUM		Genellikle Kitap Gazete Okurum				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	1	0	0	2	3
	%	0%	% 33.3	0%	0%	% 66.7	100%
Orta	f	0	2	16	21	12	51
	%	0%	% 3.9	% 31.4	% 41.2	% 23.5	100%
Yüksek	f	1	5	10	16	27	59
	%	% 1.7	% 8.5	% 16.9	% 27.1	% 45.8	100%
Toplam	f	1	8	26	37	41	113
	%	% 0.9	% 7.1	23%	% 32.7	% 36.3	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “kitap ve gazete okuma alışkanlıkları” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “kitap ve gazete okuma alışkanlıkları” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 45,8’i kesinlikle katılıyorum, dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 41,2’sinin katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 26).

Tablo 27. Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerine Göre Dışsal Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

DIŞSAL DOYUM		Faaliyetlere Katılmamı Engelleyecek Çevre ve Aile Baskısı Olmadığı İçin					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Düşük	f	2	0	1	0	0	3
	%	% 66.7	0%	% 33.3	0%	0%	100%
Orta	f	14	10	5	14	8	51
	%	27.5%	% 19.6	% 9.8	% 27.5	% 15.7	100%
Yüksek	f	5	9	16	12	17	59
	%	% 8.5	% 15.3	% 27.1	% 20.3	% 28.8	100%
Toplam	f	21	19	22	26	25	113
	%	% 18.6	% 16.8	% 19.5	23%	% 22.1	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine “faaliyetlere katılmalarını engelleyecek çevre ve aile baskısı olmadığı için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine “faaliyetlere katılmalarını engelleyecek çevre ve aile baskısı olmadığı için” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 27,1’i katılabilirim, dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 27,5’inin katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 27).

Tablo 28. Boş Zaman Etkinliklerine Katılma Yerlerine Göre Dışsal Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

DIŞSAL DOYUM		El Sanatları Uygulama Merkezleri				Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	2	0	0	0	1	3
	%	% 66.7	0%	0%	0%	% 33.3	100%
Orta	f	34	9	4	4	0	51
	%	% 66.7	% 17.6	% 7.8	% 7.8	0%	100%
Yüksek	f	30	19	5	3	2	59
	%	% 50.8	% 32.2	% 8.5	% 5.1	% 3.4	100%
Toplam	f	66	28	9	7	3	113
	%	% 58.4	% 24.8	8%	% 6.2	% 2.7	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerine katılma yerlerinden “el sanatları ve uygulama merkezlerine gitmeleri” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları boş zaman etkinliklerine katılma yerlerinden“ el sanatları ve uygulama merkezlerine gitmeleri” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Dışsal doyumuna orta olan öğretmenlerin % 66,7’si kesinlikle katılmıyorum, dışsal doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 50,8’inin de kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 28).

Tablo 29. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkiye Göre Dışsal Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

DIŞSAL DOYUM		Eğitici Buluyorum				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	1	0	1	1	0	3
	%	% 33.3	0%	% 33.3	% 33.3	0%	100%
Orta	f	0	7	11	19	14	51
	%	0%	% 13.7	% 21.6	% 37.3	% 27.5	100%
Yüksek	f	2	2	9	18	28	59
	%	% 3.4	% 3.4	% 15.3	% 30.5	% 47.5	100%
Toplam	f	3	9	21	38	42	113
	%	% 2.7	8%	% 18.6	% 33.6	% 37.2	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Dışsal doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 47,5’i kesinlikle katılıyorum, dışsal doyumunu orta olan öğretmenlerin % 37,3’ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 29).

Tablo 30. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkiye Göre Dışsal Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

DIŞSAL DOYUM	Rahatlatıcı ve Can Sıkıntısından Uzaklaştırıcı Buluyorum					Toplam	
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Düşük	f	0	1	0	0	2	3
	%	0%	% 33.3	0%	0%	% 66.7	100%
Orta	f	1	0	8	14	28	51
	%	2%	0%	% 15.7	% 27.5	% 54.9	100%
Yüksek	f	0	0	7	19	33	59
	%	0%	0%	% 11.9	% 32.2	% 55.9	100%
Toplam	f	1	1	15	33	63	113
	%	% 0.9	% 0.9	% 13.3	% 29.2	% 55.8	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “rahatlatıcı ve can sıkıntısından uzaklaştırıcı buldukları için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “rahatlatıcı ve can sıkıntısından uzaklaştırıcı buldukları için” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 55,9’ü kesinlikle katılıyorum, dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 54,9’unun da kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 30).

Tablo 31. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkiye Göre Dışsal Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

DIŞSAL DOYUM	İnsanlarla Daha Kolay İlişki Kurabiliyorum Çevrem Genişliyor					Toplam	
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Düşük	f	1	0	0	1	1	3
	%	% 33.3	0%	0%	% 33.3	% 33.3	100%
Orta	f	1	4	9	15	22	51
	%	2%	% 7.8	% 17.6	% 29.4	% 43.1	100%
Yüksek	f	0	4	7	18	30	59
	%	0%	% 6.8	% 11.9	% 30.5	% 50.8	100%
Toplam	f	2	8	16	34	53	113
	%	% 1.8	% 7.1	% 14.2	% 30.1	% 46.9	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “insanlarla daha kolay ilişki kurabildikleri ve çevreleri genişlediği için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “insanlarla daha kolay ilişki kurabildikleri ve çevreleri genişlediği için” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 50,8’i kesinlikle katılıyorum, dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 29,4’ünün katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 31).

Tablo 32. Boş Zaman Etkinliklerine Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Derecesine Göre Dışsal Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

DIŞSAL DOYUM		Görev Yapılan Okulun Serbest Zamanları Değerlendirecek İmkanlara Sahip Olması				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum			
Düşük	f	2	1	0	0	0	3
	%	% 66.7	% 33.3	0%	0%	0%	100%
Orta	f	17	13	8	9	4	51
	%	% 33.3	% 25.5	% 15.7	% 17.6	% 7.8	100%
Yüksek	f	6	10	24	10	9	59
	%	% 10.2	% 16.9	% 40.7	% 16.9	% 15.3	100%
Toplam	f	25	24	32	19	13	113
	%	% 22.1	% 21.2	% 28.3	% 16.8	% 11.5	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “okulun serbest zamanları değerlendirecek imkana sahip olması” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “okulun serbest zamanları değerlendirecek imkana sahip olması” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 40,7’si katılabilirim, dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 33,3’ünün kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 32).

Tablo 33. Boş Zamanlarda Tercih Edilen Etkinlik Çeşitlerine Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Genellikle Spor Yaparım				Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	
Düşük	f	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	2	4	5	3	18
	%	% 11.1	% 22.2	% 27.8	% 16.7	100%
Yüksek	f	5	3	20	26	95
	%	% 5.3	% 3.2	% 21.1	% 25.7	100%
Toplam	f	7	7	25	29	113
	%	% 6.2	% 6.2	% 22.1	% 25.7	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “spor yapma alışkanlıkları” arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “spor yapma alışkanlıkları” arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 43,2’si kesinlikle katılıyorum, genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 27,8’inin katılabilirim şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 33).

Tablo 34. Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerine Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		En İyi Yapabildiğim ve Yeteneklerime Uygun Olduğu İçin				Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	
Düşük	f	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	2	2	4	8	18
	%	% 11.1	% 11.1	% 22.2	% 44.4	100%
Yüksek	f	1	2	13	30	95
	%	% 1.1	% 2.1	% 13.7	% 31.6	100%
Toplam	f	3	4	17	38	113
	%	% 2.7	% 3.5	% 15.0	% 33.6	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerini tercih edilme nedenlerinden “en iyi yapabildikleri ve yeteneklerine uygun olduğu için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerini tercih edilme nedenlerinden “en iyi yapabildikleri ve yeteneklerine uygun olduğu için” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 51,6’sı kesinlikle katılıyorum, genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 34).

Tablo 35. Boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerine göre genel doyum puanlarının karşılaştırılması tablosu

GENEL DOYUM		Arkadaşlarıyla Birlikte Olabileceğim İçin				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	0	4	4	8	2	18
	%	0%	% 22.2	% 22.2	% 44.4	% 11.1	100%
Yüksek	f	1	3	17	38	36	95
	%	% 1.1	% 3.2	% 17.9	% 40.0	% 37.9	100%
Toplam	f	1	7	21	46	38	113
	%	% 0.9	% 6.2	% 18.6	% 40.7	% 33.6	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “arkadaşlarıyla birlikte olabilmek için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “arkadaşlarıyla birlikte olabilmek için” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 38,0’ i kesinlikle katılıyorum, genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 35).

Tablo 36. Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerine Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Sağlığını Korumak İçin				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	0	3	3	10	2	18
	%	0%	% 16.7	% 16.7	% 55.6	% 11.1	100%
Yüksek	f	1	4	13	30	47	95
	%	% 1.1	% 4.2	% 13.7	% 31.6	% 49.5	100%
Toplam	f	1	7	16	40	49	113
	%	% 0.9	% 6.2	% 14.2	% 34.4	% 43.4	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “sağlıklarını korumak için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “sağlıklarını korumak için” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 49,5’inin kesinlikle katılıyorum, genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 31,6’sının katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 36).

Tablo 37. Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerine Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Sağlığını Kazanmak İçin				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	1	3	8	5	1	18
	%	% 5.6	% 16.7	% 44.4	% 27.8	% 5.6	100%
Yüksek	f	9	17	13	23	33	95
	%	% 9.5	% 17.9	% 13.7	% 24.2	% 34.7	100%
Toplam	f	10	20	21	28	34	113
	%	% 8.8	% 17.7	% 18.6	% 24.8	% 30.1	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “sağlıklarını kazanmak için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “sağlıklarını kazanmak için” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumuna orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılabilirim, genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 34,7’sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 37).

Tablo 38. Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenlerine Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM	Alışkanlık Kazandığım ve Bu Alışkanlıkları Sürdürmek İçin					Toplam
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Düşük	f	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	2	3	5	8	18
	%	% 11.1	% 16.7	% 27.8	% 44.4	100%
Yüksek	f	6	4	25	34	95
	%	% 6.3	% 4.2	% 26.3	% 35.8	100%
Toplam	f	8	7	30	42	113
	%	% 7.1	% 6.2	% 26.5	% 37.2	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “alışkanlık kazandıkları ve bu alışkanlıkları sürdürmeleri için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “alışkanlık kazandıkları ve bu alışkanlıkları sürdürmeleri için” tercihleri ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumuna orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılıyorum, genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 27,4’ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 38).

Tablo 39. Boş Zaman Etkinliklerine Katılma Şekline Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Genellikle Arkadaşlarıyla				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	2	6	3	3	4	18
	%	% 11.1	% 33.3	% 16.7	% 16.7	% 22.2	100%
Yüksek	f	2	9	21	25	38	95
	%	% 2.1	% 9.5	% 22.1	% 26.3	% 40.0	100%
Toplam	f	4	15	24	28	42	113
	%	% 3.5	% 13.3	% 21.2	% 24.8	% 37.2	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerine katılma şekillerinden “genellikle arkadaşları ile” katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine katılma şekillerinden “genellikle arkadaşları ile” katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 40,0’ının kesinlikle katılıyorum, genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 26,3’ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 39).

Tablo 40. Boş Zaman Etkinliklerine Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Derecesine Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Kulüp				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	3	9	3	2	1	18
	%	% 16.7	% 50.0	% 16.7	% 11.1	% 5.6	100%
Yüksek	f	14	13	29	20	19	95
	%	% 14.7	% 13.7	% 30.5	% 21.1	% 20.0	100%
Toplam	f	17	22	32	22	20	113
	%	% 15.0	% 19.5	% 28.3	% 19.5	% 17.7	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “kulüp” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “kulüp” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 50,0’si katılmıyorum, genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 30,5’inin katılabilirim şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 40).

Tablo 41. Boş Zaman Etkinliklerine Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Derecesine Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Görev Yapılan Okulun Serbest Zamanları Değerlendirecek İmkanlara Sahip Olması				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	8	4	2	4	0	18
	%	% 44.4	% 22.2	% 11.1	22,20%	0%	100%
Yüksek	f	17	20	30	15	13	95
	%	% 17.9	% 21.1	% 31.6	% 15.8	% 13.7	100%
Toplam	f	25	24	32	19	13	113
	%	% 22.1	% 21.2	% 28.3	% 16.8	% 11.5	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “okulun serbest zamanları değerlendirecek imkana sahip olması” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “okulun serbest zamanları değerlendirecek imkana sahip olması” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 31,6’sı katılabilirim, genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 41).

Tablo 42. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkiye Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Eğitici Buluyorum				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	1	3	5	8	1	18
	%	% 5.6	% 16.7	% 27.8	% 44.4	% 5.6	100%
Yüksek	f	2	6	16	30	41	95
	%	% 2.1	% 6.3	% 16.8	% 31.6	% 43.2	100%
Toplam	f	3	9	21	38	42	113
	%	% 2.7	% 8.0	% 18.6	% 33.6	% 37.2	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici buldukları için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici buldukları için” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılıyorum, genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 43,2’sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 42).

Tablo 43. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkiye Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Rahatlatıcı ve Can Sıkıntılarından Uzaklaştırıcı Buluyorum				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	0	1	5	5	7	18
	%	0%	% 5.6	% 27.8	% 27.8	% 38.9	100%
Yüksek	f	1	0	10	28	56	95
	%	% 1.1	0%	% 10.5	% 29.5	% 58.9	100%
Toplam	f	1	1	15	33	63	113
	%	% 0.9	% 0.9	% 13.3	% 29.2	% 55.8	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “rahatlatıcı ve can sıkıntısından uzaklaştırıcı bulmaları” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “rahatlatıcı ve can sıkıntısından uzaklaştırıcı bulmaları” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 58,9’u kesinlikle katılıyorum, genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 38,9’unun da kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 43).

Tablo 44. Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkiye Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Sosyal Statü Sağlıyor				Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum		
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	2	3	8	3	2	18
	%	% 11.1	% 16.7	% 44.4	% 16.7	% 11.1	100%
Yüksek	f	2	10	19	22	42	95
	%	% 2.1	% 10.5	% 20.0	% 23.2	% 44.2	100%
Toplam	f	4	13	27	25	44	113
	%	% 3.5	% 11.5	% 29.9	% 22.1	% 38.9	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “statü sağlaması” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “statü sağlaması” tercihi ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılabilirim, genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 44,2’sinin da kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 44).

Tablo 45. Boş Zaman Etkinliklerine Yeterince Katılamama Nedenlerine Göre Genel Doyum Puanlarının Karşılaştırılması Tablosu

GENEL DOYUM		Bulduğum Çevre Bu Tür Faaliyetlere Katılmama Engel Oluyor					Toplam
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Düşük	f	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Orta	f	5	6	7	0	0	18
	%	% 27.8	% 33.3	% 38.9	0%	0%	100%
Yüksek	f	50	25	10	6	4	95
	%	% 52.6	% 26.3	% 10.5	% 6.3	% 4.2	100%
Toplam	f	55	31	17	6	4	113
	%	% 48.7	% 27.4	% 15.0	% 5.3	% 3.5	100%

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, boş zaman etkinliklerine yeterince katılamama nedenlerinden “buldukları çevrelerin faaliyetlere katılmalarına engel olduğu için” tercihi ile katılımları arasında farklılıklar olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde çapraz tablolama ve Ki-kare testi uygulandı. Test sonuçları öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine yeterince katılamama nedenlerinden “buldukları çevrelerin faaliyetlere katılmalarına engel olduğu için” tercihleri ile katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterdi ($p<0.05$). Genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 52,6’sının kesinlikle katılmıyorum, genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 38,9’unun da katılabilirim şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Tablo 45).

BÖLÜM VI

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçları ve tartışma ile önerilerine yer verilecektir.

6.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

İstanbul İl'inin Pendik İlçe 'sinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının ve mesleki doyumlarının tespiti ve incelenmesi üzerine yapılan bu araştırma sonuçlarına göre, anket formunu cevaplayan 113 öğretmenin cinsiyet ve yaşları tespit edilmiş, öğretmenlerin %25,7'sinin bayan, %74,3'ünün erkek, %3,5'inin 24 yaş ve altında, %50,4'ünün 25-32 yaşları arasında, %31,9'unun 33-40 yaşları arasında, %8,8'inin 41- 48 yaşları arasında ve %5,3'ünün ise 49 ve üzeri yaşta olduğu görülmüştür (Tablo 1). Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun orta yaş (25-48) grubunda olduğu söylenebilir. Pendik'te görev yapan erkek beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sayısının fazlalığı dikkat çekmektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum puanları ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$) (Tablo 2). Literatürde bu bulguları destekler nitelikteki bulgulara, Tahta (1995). "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin İş Doyumları" adlı çalışmasında ulaşmıştır. Araştırmada şu sonuçları elde etmiştir: İş doyumunun iş ve niteliği faktöründe öğretmenlerin yaş, medeni durum, branş ve kıdemine göre farklılıklar önemsizdir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum puanları ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$) (Tablo 3). Gülay'ın

(2006) yaptığı “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeylerinin Araştırılması (Kocaeli Örneği)” adlı çalışmada bizim çalışmamızı destekler sonuçlar bulunmuştur. Sonuçlardan yola çıkarak erkek ve bayan öğretmenlerin mesleki tatminlerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ortalama gelir ile içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). Yiğit’in (2007) yaptığı çalışmada çalışmamızı destekler sonuçlar görülmüştür. Bununla birlikte dışsal doyum ile içsel doyum, genel doyum ile içsel doyum ve genel doyum ve dışsal doyum arasında istatistiksel olarak pozitif anlamda bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.05$) (Tablo 4).

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zamanlarında tercih ettiği etkinliklerden, “spor yapma alışkanlıkları” için 25-32 yaşlarındaki öğretmenlerin %45,6’sının katılıyorum, 33-40 yaşlarındaki öğretmenlerin ise % 38,9’unun katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Yapılan araştırmada öğretmenlerin yaş dağılımlarına göre genellikle “spor yapma alışkanlıkları” arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 5). Binarbaşı’nın (2007) yaptığı çalışmada çalışmamıza benzer sonuçlar görülmüştür. Sonuçlara bakıldığında gelişen teknoloji ve spor yapma imkanlarının fazlaşmasının ve bu imkanları kullanmaya orta yaş grubu öğretmenlerin yaşça büyük olan öğretmenlere oranla daha hakim olmalarının spor yapma alışkanlıkları üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “arkadaşlarıyla birlikte olabilmek için” tercihinin, 33-40 yaşlarındaki öğretmenlerin %44,4’ünün katılıyorum, 25-32 yaşlarındaki öğretmenlerin ise %43,9’unun kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin yaş dağılımlarına göre boş zaman değerlendirme etkinliklerine “arkadaşlarıyla birlikte olabilmek için” tercihinin katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü. ($p<0.05$) (Tablo 6). Soyer ve Can (2003) ve Gömleksiz’in (2004) yaptığı çalışmalar bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir. Sonuçlardan yola çıkarak

öğretmenlerin boş zaman tercihlerinde arkadaşlarıyla birlikte olmanın önemli bir etken olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “faaliyet yapmak istediğim etkinlik alanıyla ilgili programların olması” tercihi için 25-32 yaşlarındaki öğretmenlerin %38,6’sının katılabilirim, 33-40 yaşlarındaki öğretmenlerin ise %36,1’inin katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin yaş dağılımlarına göre boş zaman değerlendirme etkinliklerine “faaliyet yapmak istediğim etkinlik alanıyla ilgili programların olması” tercihi için katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 7). Sonuçlara bakıldığında etkinlik yapılacak faaliyetlerle alakalı programların olması orta yaş grubundaki bireylerin serbest zaman faaliyetlerini tercih etmede önemli olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “kilo problemleri olduğu” için tercihinin 25-32 yaşlarındaki öğretmenlerin % 49,1’inin kesinlikle katılmıyorum, 33-40 yaşlarındaki öğretmenlerin ise % 33,3’ünün katılabilirim cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin yaş dağılımlarına göre boş zaman değerlendirme etkinliklerine “kilo problemleri olduğu” tercihi için katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 8). Sonuçlara bakıldığında boş zaman etkinliklerini tercih etmelerinde kilo etkeninin önemsiz olduğu görülmüş bu sonuçtan yola çıkarak beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslekleri gereği sürekli sporla iç içe olmalarının kilo problemlerini azalttığı söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zamanlarında tercih ettiği etkinliklerden “müzik dinleme alışkanlıkları” tercihi için bayan öğretmenlerin % 55,2’sinin kesinlikle katılıyorum, erkek öğretmenlerin ise % 34,5’inin katılabilirim cevabını verdiği görüldü. Öğretmenlerin cinsiyete göre boş zamanlarında tercih ettiği etkinliklerden “müzik dinleme alışkanlıkları” tercihi için katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 9). Çetinbaş’ın (2010) yaptığı çalışma bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir. Sonuçlar ışığında müzik dinlemenin

rahatlatıcı ve zevk verici etkisi düşünülduğünde müzik dinleme alışkanlığının normal olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zamanlarında tercih ettiği etkinliklerden “T.V. izleme alışkanlıkları” tercihi için bayan öğretmenlerin % 41,4’ünün katılabilirim, erkek öğretmenlerin ise % 36,9’unun katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin cinsiyete göre boş zamanlarında tercih ettiği etkinliklerden “T.V. izleme alışkanlıkları” tercihi için katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 10). Çetinbaş (2010), Avcı (2009) ve Tuncel’in (2009) yaptığı çalışmalar bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Sonuçlara bakıldığında erkek öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerinde arkadaşları ile olmayı tercih etmeleri sebebiyle televizyon izleme alışkanlıklarının bayan öğretmenlere göre daha az olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zamanlarında tercih ettiği etkinliklerden “sinema ve tiyatroya gitme alışkanlıkları” tercihi için bayan öğretmenlerin % 37,9’unun katılabilirim, erkek öğretmenlerin ise % 39,3’ünün katılabilirim cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin cinsiyete göre boş zamanlarında tercih ettiği etkinliklerden “sinema ve tiyatroya gitme alışkanlıkları” tercihi için katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 11). Tuncel’in (2009) yaptığı çalışma bizim çalışmamızla paralellik göstermemektedir. Sonuçlardan yola çıkarak önemli sosyalleşme etkinliklerinden olan sinema ve tiyatroya, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin de katılmalarının sosyal durumları bakımından önemli bir ipucu verdiği söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerine katılma yerlerinden “el sanatları ve uygulama merkezleri” tercihi için, bayan öğretmenlerin % 44,8’inin kesinlikle katılmıyorum, erkek öğretmenlerin ise % 63,1’inin kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin cinsiyete göre boş zaman etkinliklerine katılma yerlerinden “el sanatları ve uygulama merkezleri” tercihine katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 12). Binarbaşı’nın (2007) yaptığı çalışma da bizim çalışmamızı destekler niteliktedir.

Sonuçlara bakıldığında el sanatları gibi merkezlere beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gitmemelerine sebep olarak da bu merkezlerde öğretmenleri cezbedici etkinliklerin ve programların olmaması söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “mutlu edici bulmaları ve zevk almaları” tercihine, bayan öğretmenlerin % 82,8’inin kesinlikle katılıyorum, erkek öğretmenlerin ise % 52,4’ünün de kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin cinsiyete göre boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “mutlu edici bulmaları ve zevk almaları” seçeneğine katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 13). İban ve Özcan (2003) ve Binarbaşı’nın (2007) yaptığı çalışmalar ile çalışmamız paralellik göstermektedir. Sonuçlar ışığında bakıldığında serbest zaman faaliyetlerinden mutlu olmaları, öğretmenlerin günün sıkıcı işlerinden kurtulmak istemenin etkisinin olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” tercihi için, bayan öğretmenlerin % 65,5’inin kesinlikle katılıyorum, erkek öğretmenlerin ise % 39,3’ünün de katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin cinsiyete göre boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” tercihine katılımları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 14). Sonuçlar ışığında öğrenmenin sadece kalın kitaplar arasında değil zevk alarak ve yaşayarak da mümkün olduğu söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “spor yapma alışkanlıkları” tercihi için içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 42,2’si kesinlikle katılıyorum, yine içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 27,5’inin kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerinin boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “spor yapma alışkanlıkları” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 15). Bu sonuçlar ışığında içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin spor yapma alışkanlıklarının da yüksek olduğu söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “en iyi yapabildikleri ve yeteneklerine uygun olduğu” tercihi için içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 47,1’inin kesinlikle katılıyorum, yine içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 35,3’ünün katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “en iyi yapabildikleri ve yeteneklerine uygun olduğu” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 16). Sonuçlar gösteriyor ki içsel doyumu yüksek olan öğretmenler serbest zaman faaliyetlerini yeteneklerine uygun olduğu ve en iyi yapabildikleri etkinliklerden seçmektedirler. Bunun sebebinin de kişilerin en iyi yaptığı şeyleri tercih etmeleri ve başarı hissini verdiği mutluluk olduğu söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “arkadaşlarım ile birlikte olabilmek” tercihi için içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 41,2’sinin katılıyorum, yine içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 35,3’ünün kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “arkadaşlarım ile birlikte olabilmek” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 17). Sonuçlar gösteriyor ki içsel doyumu yüksek olan öğretmenler için serbest zaman faaliyetlerinde arkadaşları ile birlikte olmak önem arz etmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “alışkanlık kazandıkları ve bu alışkanlıkları sürdürmeleri” tercihi için içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 36,3’ünün katılıyorum, yine içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 28,4’ünün katılabilirim cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “alışkanlık kazandıkları ve bu alışkanlıkları sürdürmeleri” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 18). Sonuçlara bakıldığında içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerinde alışkanlık kazanmalarına sebep olarak yaptıkları iş ve serbest zaman hakkında bilgi sahibi olmalarından dolayı olduğu söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerini boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “kulüp” tercihi için içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 29,4’ünün katılabilirim, yine içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 20,6’sının katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “kulüp” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 19). Sonuçlar ışığında boş zaman etkinliklerine yönlendirmede kulüplerin çok fazla bir etkisinin olmadığı gözlenmiştir. Buna sebep olarak da kulüplerin sadece sporcu yetiştirmeye odaklanmaları ve gerek sporcuların gerekse halkın serbest zamanlarını nasıl değerlendirebileceklerine ilişkin programlarının olmaması söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğlenceli ve heyecan verici bulmaları” tercihi için içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 60,8’inin kesinlikle katılıyorum, yine içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 22,5’inin katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğlenceli ve heyecan verici bulmaları” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 20). Yine boş zaman etkinliklerini bıraktığı etkilerden “rahatlatıcı ve can sıkıntılardan uzaklaştırıcı bulmaları” tercihlerine de katılımları arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 21). Görüldüğü üzere içsel doyumunu yüksek olan öğretmenler serbest zaman faaliyetlerini hem eğlenceli ve heyecan verici hem de rahatlatıcı ve can sıkıntılarında uzaklaştırıcı bulmaktadır. Sonuçlar ışığında bakıldığında bunun nedeninin serbest zaman faaliyetlerinin öğretmenlerin isteklerini karşılamalarından dolayı olduğu söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “sağlıklarına olumlu etki yapmaları” tercihi için içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 58,8’inin kesinlikle katılıyorum, yine içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 26,5’inin katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “sağlıklarına olumlu etki yapmaları” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü

($p<0.05$) (Tablo 22). Yine boş zaman etkinliklerini bıraktığı etkilerden “insanlarla daha kolay ilişki kurabilme ve çevrelerini genişlemesi” tercihlerine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 23). Sonuçlar gösteriyor ki içsel doyumu yüksek olan öğretmenler için serbest zaman faaliyetlerine katılmada sağlıkları ve sosyal yaşantılarına katkıda bulunacak etkinlikler önemlidir. Bunun sebebinin de sosyal bireyler olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin hem sağlık hem de sosyalliklerine önem vermeleri olduğu söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerine katılmama nedenlerinden “faaliyetlere yönlendirecek arkadaş ve sosyal çevreye sahip olamamaları” tercihi için içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 51,0’inin kesinlikle katılmıyorum, yine içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 27,5’inin katılmıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zaman etkinliklerine katılmama nedenlerinden “faaliyetlere yönlendirecek arkadaş ve sosyal çevreye sahip olamamaları” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 24). Yine boş zaman etkinliklerine katılmama nedenlerinden “etkinliklere katılmama teşvik edici tesis, araç-gereç yeterli değil, programlar bana uymuyor” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 25). Sonuçlara bakıldığında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerine katılımlarında sosyal çevreye sahip oldukları söylenebilir. Bunun sebebinin de beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin genellikle sosyal bireyler olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “kitap-gazete okuma alışkanlıkları” tercihi için dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 45,8’inin kesinlikle katılıyorum, dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 41,2’sinin katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerinin boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “kitap-gazete okuma alışkanlıkları” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 26). Bu sonuçlar ışığında dışsal doyumu yüksek ve orta olan

öğretmenlerin kitap-gazete okuma alışkanlıklarının yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Sonuçlara bakıldığında bu sonucun sebebinin beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okumanın öneminin farkında olmaları sebebiyle olduğu söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “faaliyetlere katılmamı engelleyecek çevre ve aile baskısı olmadığı” tercihi için dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 27,1’inin katılabilirim, dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 27,5’inin katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “faaliyetlere katılmamı engelleyecek çevre ve aile baskısı olmadığı” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 27). Sonuçlara bakıldığında öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerini tercih etmelerinde çevre ve ailelerinden bir baskı olmadığı söylenebilir ve bunun sebebinin de öğretmenlerin, aile ve çevrelerinin de sosyal bireylerden oluştuğunu söyleyebiliriz

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerine katılma yerlerinden “el sanatları uygulama merkezi” tercihi için dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 66,7’sinin kesinlikle katılmıyorum, dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 50,8’inin de kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zaman etkinliklerine katılma yerlerinden “el sanatları uygulama merkezi” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 28). Sonuçlar gösteriyor ki dışsal doyumu yüksek ve orta olan öğretmenler serbest zaman etkinliklerine katılım yeri olarak el sanatları uygulama merkezini seçmemektedirler. Bunun sebebinin de, içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerde olduğu gibi, bu merkezlerdeki programların beden eğitimi ve spor öğretmenlerine uygun olmadığını söyleyebiliriz.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” tercihi için dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 47,5’inin kesinlikle katılıyorum, dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 37,3’ünün kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” tercihine katılımları arasında

istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 29). Yine boş zaman etkinliklerini bıraktığı etkilerden “rahatlatıcı ve can sıkıntılardan uzaklaştırıcı bulmaları” tercihinin katılımı arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 30). Görüldüğü üzere dışsal doyumu yüksek olan öğretmenler serbest zaman faaliyetlerini hem eğitici hem de rahatlatıcı ve can sıkıntılardan uzaklaştırıcı bulmaktadır. Bununla birlikte boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “insanlarla daha kolay ilişki kurabilme ve çevrelerinin genişlemesi” tercihinin katılımı arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 31). Sonuçlara bakıldığında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman faaliyetlerini hem eğitici bulmaları hem de sosyalleşmeleri açısından önemli olduğu söylenebilir. Aynı zamanda bu sonuçlar içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin tercihleri ile paralellik göstermektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerini boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “okulun serbest zamanları değerlendirecek imkana sahip olması” tercihi için dışsal doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 40,7’sinin katılabilirim, dışsal doyumu orta olan öğretmenlerin % 33,3’ünün kesinlikle katılmıyorum cevabını verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “okulun serbest zamanları değerlendirecek imkana sahip olması” tercihinin katılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 32). Bunun sebebinin ise günümüzde eğitime ve eğitim yuvalarına verilen değer artması, gelişen teknoloji ile imkanların daha hızlı ve etkin şekilde okullara ulaşması olduğu söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “spor alışkanlıkları” tercihi için genel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 43,2’sinin kesinlikle katılıyorum, genel doyumu orta olan öğretmenlerin % 27,8’inin katılabilirim cevabını verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zamanlarda tercih edilen etkinlik çeşitlerinden “spor yapma alışkanlıkları” tercihinin katılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 33). Bu sonuçlar ışığında genel doyumu yüksek ve orta olan öğretmenlerin spor yapma alışkanlıklarının yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Bunun sebebinin, iş

doyumunu yüksek olan bireylerin kendilerini hem fiziksel hem de zihinsel olarak fayda sağlayacak spor yapma alışkanlıklarının önemini farkında olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “en iyi yapabildikleri ve yeteneklerine uygun olduğu” tercihine genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 51,6’sının kesinlikle katılıyorum, genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılıyorum cevabını verdiği görüldü. Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “en iyi yapabildikleri ve yeteneklerine uygun olduğu” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 34). Sonuçlar gösteriyor ki genel doyumunu yüksek ve orta olan öğretmenler serbest zaman faaliyetlerini, yeteneklerine uygun olduğu ve en iyi yapabildikleri etkinliklerden seçmektedirler. Yine boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “arkadaşlarım ile birlikte olabilmek” tercihine katılımları arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 35). Sonuçlar gösteriyor ki genel doyumunu yüksek ve orta olan öğretmenler için serbest zaman faaliyetlerinde arkadaşları ile birlikte olmak ve yeteneklerine uygun faaliyetleri yapmak önem arz etmektedir. Bunun sebebinin ise genel anlamda mutlu olunan anlar olan serbest zaman faaliyetlerinde öğretmenlerin arkadaşları ile birlikte mutlu oldukları söylenebilir. Aynı zamanda bu sonuçlar içsel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin tercihleri ile paralellik göstermektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “sağlıklarını korumaları” tercihi için genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 49,5’inin kesinlikle katılıyorum, genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 31,6’sının katılıyorum cevabını verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “sağlıklarını korumaları” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 36). Yine boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “sağlıklarını kazanmaları” tercihine katılımları arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 37). Sonuçlar gösteriyor ki genel doyumunu yüksek ve

orta olan öğretmenler serbest zaman faaliyetlerini sağlıklarını kazanmak ve korumak için de yapmaktadırlar. Bunun yanında boş zaman etkinliklerinin tercih edilme nedenlerinden “alışkanlık kazandıkları ve bu alışkanlıkları sürdürmeleri” tercihinin katılımları arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 38). Sonuçlara bakıldığında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman faaliyetlerine katılımlarında sağlıklarının ve alışkanlıklarının önemli olduğu söylenebilir. Bunun sebebinin de sağlıklı kalmanın spor yapmaktan geçtiğinin farkında olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, spor yapmayı alışkanlık haline getirmiş olmalarının olduğunu söyleyebiliriz. Aynı zamanda bu sonuç içsel doyumu yüksek olan öğretmenlerin tercihleri ile paralellik göstermektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin boş etkinliklerine katılma şekline göre “genellikle arkadaşlarımla” tercihi için genel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 40’ının kesinlikle katılıyorum, yine genel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 26,3’ünün kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zaman etkinliklerine katılma şekline göre, “genellikle arkadaşlarımla” tercihinin katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 39). Bu sonuçlar ışığında genel doyumu yüksek olan öğretmenlerin boş zaman etkinliklerine genellikle arkadaşları ile katıldıklarını söyleyebiliriz.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerini, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “kulüp” tercihinin genel doyumu orta olan öğretmenlerin % 50’sinin katılmıyorum, genel doyumu yüksek olan öğretmenlerin % 30,5’inin katılabilirim cevabını verdiği görüldü. Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “kulüp” tercihi için katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 40). Sonuçlar ışığında boş zaman etkinliklerine yönlendirmede kulüplerin fazla bir etkisinin olmadığı gözlenmiştir. Bunun sebebinin de içsel doyumu yüksek olan beden eğitimi ve spor öğretmenleriyle ilgili yukarıda ulaşılan sonuca paralel olarak kulüplerin sadece sporcu yetiştirmeye odaklanmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerini, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “ görev yapılan okulun serbest zamanları değerlendirecek imkana sahip olması” tercihi için genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 31,6’sının katılıyorum, genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin, boş zaman etkinliklerine yönlendirmeye sebep olan etkenlerden “okulun serbest zamanları değerlendirecek imkana sahip olması” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 41). Sonuçlar gösteriyor ki dışsal doyumunu yüksek ve orta olan öğretmenlerin tercihleri ile paralel olarak okulun imkanlarının olduğu söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinden boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” tercihi için genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 44,4’ünün katılıyorum, dışsal doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 43,2’sinin kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerinin boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “eğitici bulmaları” tercihine katılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 42). Yine boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “rahatlatıcı ve can sıkıntılardan uzaklaştırıcı bulmaları” tercihine katılımları arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 43). Görüldüğü üzere genel doyumunu yüksek ve orta olan öğretmenler serbest zaman faaliyetlerini hem eğitici hem de rahatlatıcı ve can sıkıntılardan uzaklaştırıcı bulmaktadır. Bununla birlikte boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkilerden “sosyal statü sağlaması” tercihine de katılımları arasında da anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 44). Sonuçlara bakıldığında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerin bıraktığı etkilerden mutlu edici faktörleri seçtikleri söylenebilir. Bunun sebebi de genel yapı itibariyle beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin neşeli ve dışa dönük olmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Aynı zamanda bu sonuçlar dışsal doyumunu yüksek ve orta olan öğretmenlerin tercihleri ile paralellik göstermektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinden boş zaman etkinliklerine katılamama nedenlerinden “bulduğum çevre bu tür faaliyetlere katılmama engel oluyor” tercihi

için genel doyumunu yüksek olan öğretmenlerin % 52,6'sının kesinlikle katılmıyorum, genel doyumunu orta olan öğretmenlerin % 38,9'unun katılabilirim cevabı verdiği görüldü. Öğretmenlerin boş zaman etkinliklerine katılmama nedenlerinden “bulduğum çevre bu tür faaliyetlere katılmama engel oluyor” tercihinin katılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görüldü ($p<0.05$) (Tablo 45). Sonuçlar gösteriyor ki beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman faaliyetlerine katılmamalarında çevrenin etkisi çok fazla bulunmamaktadır. Bunun sebebinin de beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kendileri gibi sosyal bir çevreye sahip olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

6.2. ÖNERİLER

Bu araştırma sonuçlarına göre beden eğitimi öğretmenlerinin sorunlarını çözmeye yardımcı olması bakımından bazı öneriler sunulmuştur.

- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zamanlarını en verimli şekilde değerlendirmeye yönelik rehberlik birimleri açılabilir.
- Pendik'teki beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zamanlarını nasıl değerlendireceklerine yönelik hizmet içi eğitim kursları açılabilir.
- Farklı meslek grupları üzerinde iş doyum düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir ve sonuçları karşılaştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Abadan, N. (1961). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları*, Yayın No: 135, Ankara.
- Ağaoğlu, Y.S. (2002). *Türkiye'deki Üniversitelerin Rekreasyon Programlarının Geliştirilmesi*, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Samsun.
- Akar, İ. (1991). Türkiye’de Öğretmenlerin İstihdam Politikası ve Uygulama, *Buca Eğitim Fakültesi Yayınları (I. Eğitim Kongresi Bildirileri 26-27 Kasım)*, İzmir.
- Aracı, H. (1999). *Okullarda Beden Eğitimi*, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Avcı, T. (2009). *Muğla İli Milli Eğitim Müdürlüğünde Görev Yapan Öğretmenlerin Serbest Zaman Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi*, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Rekreasyon Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- Aydemir, S. (2008). *Kalite Yönetimi* <http://www.bsm.gov.tr/kalite/08.asp?sira=8>
Web adresinden 24.11.2008 tarihinde edinilmiştir.
- Aydın, M. (1994). *Eğitim Yönetimi*, Hatipoğlu Yayınevi, Ankara
- Ayık, A. (2000). *İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Yönetimsel Davranışlarının Öğretmenlerin İş Doyumuna Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Balcı, V. ve Aydın, İ. (2006). Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi, *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Sayı 4 (1), 11-18.
- Balcı, B (2004). *Milli Eğitime Bağlı Meslek Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İş Tatmini*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Başaran, İ. E. (1998). *Yönetimde İnsan İlişkileri*, Ankara.
- Başaran, İ. E. (1982). *Örgütsel Davranış*, Birinci Baskı, Ankara Üniversitesi Eğitim Yayınları, Ankara.
- Başaran, İ.E. (1991). *Örgütsel Davranış (İnsanın Üretim Gücü)*, Gül Yayınevi, Ankara.
- Başer, E. (1998). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*, Sporsal Kuram Dizisi, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Baykoçak C. (2002). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri (Bursa İli Uygulaması)*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Sakarya.
- Baysal, A. C. ve Tekarsan, E. (1981). *Davranış Bilimleri*, Ankara.
- Binarbaşı, S (2006). *Kütahya İlinde İlköğretim Okullarında görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Tespiti ve İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Çalgın E.R. (2003). *Niğde İlinde Görev Yapmakta Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mevcut Durumlarının Değerlendirilmesi ve Mesleki Sorunlarının Tespiti*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Niğde.
- Cardwell, G. R. (1978). Research and the Fallacy of Recidivism. Studies on Wilderness Programs for Troubled Youth, *6th Annual Conference on Experiential Education*, St Louis, Missouri.
- Çelikkaya, H. (1998). *Fonksiyonel Eğitim Sosyolojisi (Pedagojik Formasyon Amaçlı)*, Alfa Yayınları, İstanbul.

- Celkan, H. Y. (1991). *Eğitim Sosyolojisi*, Atatürk Üniversitesi Yayın No 64, Kazım Karabekir Eğitim Fakóltesi Yayın No 4, Ders Kitapları Serisi No 4, Erzurum.
- Cerit, E. (2008). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları Bünyesindeki Rekreasyon Bölümlerinin Tercih Edilmesi, Nedenleri ve Bölüm Öğrencilerinin Beklentileri*, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Rekreasyon Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- Çetinbaş, N. (2010). *Sivas İl Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Okullarda Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Tespiti ve İncelenmesi*, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Davis, K. (1982). *İşletmelerde İnsan Davranışı*, (Çev. Erdoğan Energin), İstanbul.
- Dönmezer, İ. (1992). *Eğitim Psikolojisi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakóltesi Yayınları, İzmir.
- Erdemli, A. (2002). *Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi*, E Yayınları, s: 31, İstanbul.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Alkiran Yayınları, İstanbul.
- Erdoğan, İ. (1996). *İşletme Yönetiminde Örgütsel Davranış, İşletme Fakóltesi Yayın no:266*, İstanbul.
- Eren, E. (1993). *Yönetim Psikolojisi*, 4. Basım, Beta Yayım ve Dağıtım A.Ş. İstanbul.
- Ergene, T. (1991). *Müfettiş Adaylarının İş Doyum Düzeyleri*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi (1. Eğitim Kongresi 25-26-27 Kasım), , Buca Eğitim Fakóltesi Yayını İzmir.

- Eroğlu, F. (1998). *Davranış Bilimleri*. (4. baskı) Beta, İstanbul.
- Ergün, M. (1987). Eğitim ve Toplum, İnönü Üniversitesi Yayınları, Malatya.
- Erkan, N. (1982). *Yaşam Boyu Spor*, GSD, Ankara.
- Gedik, N. (1985). Gençliğin Serbest zamanları Değerlendirme Sorunları, *Türk Hemşireler Dergisi*, 2, 33-38
- G.S.G.M. (1990). *Kalkınma Planlarında Spor*, T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Gökmen, H., Açıkalm, A., Koyuncu, N. Ve Saydar, Z. (1985). *Yükseköğrenim Öğrencilerinin Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri*, M.E.B. Yayınları, Ankara.
- Gülay, E. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumları Düzeylerinin Araştırılması (Kocaeli İl Örneği)*, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.
- Güler, A. (1994). *Türkiye'de Üniversite Reformları*, Adım Yayıncılık, Ankara.
- Günbayı, İ.(2000). *Örgütlerde İş Doyumu ve Güdüleme*, Özen Yayıncılık, Ankara.
- Güngörmüş, H. (2007). *Özel Sağlık-Spor Merkezlerinden Hizmet Alan Bireyleri Rekreatif Egzersize Güdüleyen Faktörler*, Doktora Tezi, Ankara.
- İlban, M.O., Özcan, K. (2003). Demografik Özelliklere Göre Boş Zaman Değerlendirme Tercihlerindeki Farklılaşma Üzerine Bir Araştırma (Nevşehir Örneği). *1. Gençlik ve Doğa Sempozyumu 21-22 Mayıs 2003, Bildiriler Kitabı*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- İlter A. (1984). *Endüstri Toplum Bilimi*. Ege Basım, İzmir.
- İnal A.N. (2003). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara

- İncir, G. (1990). *Çalışanların iş doyumunu üzerine bir inceleme*. Produktivite Merkezi, Ankara.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon Serbest Zamanları Değerlendirme*, Bağırhan Yayınları, Ankara.
- Karaküçük, S. (2001). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, 4. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kaynak, T. (1990). *Organizasyonel Davranış*, İ.Ü.İ.F. Yayını, İstanbul.
- Koçak E. (2002). *Erzurum İlinde Görev Yapmakta Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzurum
- Komisyon, (1988). *Gençliğin Serbest Zaman Faaliyetleri, 1. Gençlik Şurası, MEGSB Yayını*, Ankara.
- Kongar, Emre (1993). *Kültür Üzerine*, Remzi Kitabevi, Ankara.
- Köknel, Ö. (1989). *İnsanı Anlamak*, Altın Kitaplar Yayınevi, 4. Basım, İstanbul,1993 KTB, "Bir Yörenin Turizm İmkânlarının Değerlendirilmesi İçin Rehber", Ankara.
- Kraus, R.G. (1977). *Recreation Today, Program, Planing and Leadership*, Goodyear Publishing Company, inc., Santa Monica, California.
- Kumaş, V. (2008). *Öğretmenlerin İş Doyum Düzeyleri ile Stres Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Lieber, S.R. Ve Fesenmaier, D.R. (1998). *Recreation Planning And Management*, E&F.N.

- Mavi, L (2008). “*Kütahya İlinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin Belirlenmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- M.E.B. (1993). Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon ve İşbirliği Toplantısı
Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, M.E.B. Basımevi, Ankara.
- Mertol, Ş. (1993). *Orta Kademe Yöneticilerinin İş Tatmini ve Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması*, İ.Ü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul
- Minibaş, J. (1990). *Örgütlerde ve Devlet Okullarında Görev yapan Öğretmenlerin İş Tatmini Düzeyi ve Bu Düzeyin Frustrasyon Karşısında Gösterilen Tepki ve Agresyon Yönü ve İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul Üniversitesi İstanbul.
- Mutlu, İ. (2008). *Egzersiz Yapan Kişilerin Boş Zamanlarına Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma*, (Kayseri İl Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
- Onaran, O. (1995). *Çalışma yaşamında Güdüleme Kuramları*, A.Ü.S.B.F. Yayınları, No:470, Ankara.
- Özaydın, İ. (1997). *Eğitim Yönetimi ve Bu Süreçte Yerel Yönetimin Katkıları*, <http://www.canakkale.org/ismailozay/helsinki.html>. 08.11.2005
- Özbaydar, S. (1973). *İnsan Davranışlarının Sınırları ve Spor Psikolojisi*, T.E.E. Teknik Kitap Yayınları, Ankara.
- Özdayı, N. (1991). *Resmi ve Özel Liselerde Çalışan Öğretmenlerin İş Tatmini ve İş Streslerinin Karşılaştırılması Analizi*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Paknadel, A.C. (1995). *A.İ.B.Ü. ve O.D.T.Ü.’ nün Çeşitli Fakültelerindeki Öğretim Elemanlarının İş Doyumu*, A.İ.B.Ü. Eğitim Fakültesi, Ankara.

- Piaget, Jean (1993). *Eğitim Nereye Gidiyor?*, ev., A.Kadir Aslan ve İbrahim Dönmezer, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Yayın No 69, İzmir.
- Rohlen, Thomas P. (1987). *Japonya'da Maneviyat Eğitimi*, ev., Turan Yazgan, Tür Dünyası Araştırma Vakfı, İstanbul.
- Senemoglu, Nuray (1997). *Gelişim-Öğrenme ve Öğretim*, Spor Matbaacılık, Ankara.
- Tahta, F. (1995). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tamer K. , Pulur A. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*, Kozan Ofset Matbaa, Ankara.
- Tan, M. (1981). *Toplum Bilimine Giriş*, A.Ü., E.F., Y. No: 97, Ankara.
- Tezcan, M. (1982). *Sosyolojik Açından Serbest Zamanların Değerlendirilmesi*, A.Ü. Yayını, Ankara.
- Tezcan, M. (1991). *Gençlik Sosyolojisi Yazıları*, Gündoğan Yayın, Ankara.
- Tosun, K. (1977). *İşletme Yönetimi*. İstanbul: İ.Ü. İşletme Fak. Yay. No 64. İstanbul.
- Tunçel, F. (1999). *Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarında Sporun Yeri*, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Uğur, A. (2000). *Çalışma Hayatında Zaman Yönetimi*, *Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi*, Sayı: 143, Ankara.
- Ulusoy, T. (1993). *İşletmelerde İş tatmini ve Karşılaştırmalı Bir Uygulama Araştırması*, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

URL1. (2007). <http://www.egitim.aku.edu.tr/yayla0.ht> (08.01.2007)

Uyan, G. (2002). *Öğretmenlerin İş Değerleri, Kişilik Özellikleri ve İş Tatminleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*; Yüksek Lisans tezi, İstanbul.

Varış, F. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme*, Alkım Kitapçılık Yayıncılık, Ankara.

Varış, Fatma (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*, Alkım Yayını, İstanbul.

Yaman, Ç. Ve Diğ. (2008). Elit Seviyedeki Değişik Spor Branşlarının Fiziksel Benlik Algısı Üzerine Etkisi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, ISSN: 1303-5134, 5, 2.

Yelboğa, A. (2007). Bireysel Demografik Değişkenlerin İş Doyumu İle İlişkisinin Finans Sektöründe İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 1-18

Yeniçeri, M. Ç. Ve Bayram, Ö. (2002). Muğla İl Merkezinde Memurların Boş Zaman Değerlendirme Eğitimlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Bahar, 7, Muğla.

Yiğit, A. (2007). *Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin İş Doyumu Tükenmişlik ve Ruh Sağlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Niğde.

Yörükoğlu, A. (1997). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*, 5. Basım, Özgür Yayınları, Ankara.

Yüksel, Ö. (2009). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin*

Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Zülal, A. (2002). *Sağlık İçin Hareket Edin*, *Bilim ve Teknik Dergisi*, İstanbul.

EKLER

EK. 1: Onay Belgesi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.084.MEM.0.34.24.01-044-/19372
Konu : Anket (Adem PALA)

02/02/2012

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgi : a) Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü 03.02.,2012 tarih ve 301 Sayılı yazısı
b) Valilik Makamının 08.02.2012 tarih ve 19829 Sayılı Onayı.

Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Adem PALA'nın "İstanbul İli Pendik İlçesi MEB'e bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının ve mesleki doyumlarının incelenmesi" konulu tezine dair, Rekreatif Faaliyet alanlarına katılım şekilleri, düzeyleri, katılmama sebepleri ve kişiye kazandırdıkları ölçeği, MSQ, Anket çalışması yapmak isteği hakkındaki ilgi (b) Valilik Onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Metin TAŞDEMİR
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:
Ek-1 Valilik Onayı.
Ek-2 Anket Soruları.

NOT: Verilecek cevapta tarih, numara ve dosya numarasının yazılması rica olunur.
STRATEJİ GELİŞTİRME BÖLÜMÜ E-Posta: sgb34@meh.gov.tr
ADRES: İl Millî Eğitim Müdürlüğü D Blok Bab-ı Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
Telefon: Snt.212 455 04 00 Dahili: 243, Faks: 212 520 05 64 Şb.Md.: 212 511 16 65

EK. 2: Anketler

Değerli Öğretmen Arkadaşlar,

Bu anket, “**Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının ve Mesleki Doyumlarının Tespiti ve İncelenmesi (İstanbul-Pendik Örneği)**” konulu Yüksek Lisans tezinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu bilimsel amacın dışında başka bir amaç için kullanılmayacaktır.

İlginiz ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Adem PALA

Muğla Üniversitesi BESYO Araştırma Görevlisi

KİŞİSEL ,SOSYO-KÜLTÜREL VE MESLEKİ ÖZELLİKLER

- 1.Cinsiyetiniz? Bayan Erkek
- 2.Yaşınız? 24 ve altı 25-32 33- 40 41-48 49 ve üzeri
- 3.Öğrenim durumunuz? Lise Öğretmen Okulu Ön lisans Lisans
Yüksek lisans Doktora
- 4.Medeni durumunuz? Bekar Evli
- 5.Çocuk sayısı? Yok Bir İki Üç Dört Beş ve daha fazla
- 6.Eşinizin mesleği? Memur İşçi Esnaf Öğretmen Ev hanımı
Akademisyen Diğer.....
- 7.Öğretmenlik dışında gelir getirici başka bir işte çalışıyor musunuz?
Evet çalışıyorum Bazen çalışıyorum Hayır çalışmıyorum
- 8.Eşinizin ve sizin aylık ortalama geliriniz? .....
- 9.Görev yaptığınız okul? .....

MİNESOTA İŞ DOYUM ÖLÇEĞİ (MSQ)

Aşağıda işinizin çeşitli yönleri ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümleyi dikkatlice okuyarak işinizin “ o cümlede” belirtilen yönünden ne derece memnun olduğunuzu (x) işareti ile belirtiniz.

Her cümleyi okurken “bu yönden” işimden ne derece memnunum? Sorusunu kendinize sorunuz

Şimdiki İşimden;	Çok Memnunum	Memnunum	Kararsızım	Memnun Değilim	Hiç Memnun Değilim
Beni her zaman meşgul etmesi bakımından					
Tek başına çalışma olanağımın olması bakımından					
Ara sıra değişik şeyler yapabilme şansımın olması bakımından					
Toplumda “saygın” bir kişi olma şansını vermesi bakımından					
Amirimin emrindeki kişileri idare tarzı açısından					
Amirimin karar vermedeki yeteneği bakımından					
Vicdanıma aykırı olmayan şeyler yapabilme şansımın olması açısından					
Bana sürekli bir iş sağlaması açısından					
Başkaları için bir şeyler yapabilme olanağına sahip olmam bakımından					
Kişilere ne yapacaklarını söyleme şansına sahip olmam bakımından					
Kendi yeteneklerimi kullanarak bir şeyler yapabilme şansımın olması bakımından					
İş ile ilgili alınan kararların uygulanmaya konması bakımından					
Yaptığım iş ve karşılığında aldığım ücret bakımından					
İş içinde terfi olanağı olması bakımından					
Kendi kararlarımı uygulama serbestliğini bana vermesi bakımından					
İşimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme şansını bana sağlaması bakımından					
Çalışma şartları bakımından					
Çalışma arkadaşlarımla birbirileri ile anlaşması açısından					
Yaptığım iyi bir iş karşılığında takdir edilme açısından					
Yaptığım iş karşılığında duyduğum başarı hissinden					

REKREATİF FAALİYET ALANLARINA KATILIM ŞEKİLLERİ, DÜZEYLERİ, KATILAMAMA SEBEPLERİ VE KİŞİYE KAZANDIRDIKLARI						
Boş Zamanlarda Tercih Edilen Etkinlik Çeşitleri						
	Mevcut Durum					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılabilirim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Genellikle kitap ve gazete okurum						
Genellikle müzik dinlerim						
Genellikle T.V seyredirim						
Genellikle sinema ve tiyatroya giderim						
Genellikle çarşı, pazar, fuar, park gibi gezintilere çıkarım						
Genellikle spor yaparım						
Genellikle beceri gerektiren el işleri ve sanatla uğraşırım						
Genellikle spor yarışmalarını izlerim						
Genellikle sivil toplum örgütleri ve derneklerin faaliyetlerine katılırım						
Genellikle kahvehane, öğretmen evi, lokal gibi yerlere giderim						
Genellikle bir müzik aleti çalarım, orkestra, solo, koro, gibi faaliyetlere katılırım						
Genellikle içkili eğlence yerlerine giderim						
Genellikle internette sörf1, chat yaparım veya bilgisayar oyunu oynarım						
Genellikle arkadaş ziyaretlerine giderim						
Genellikle ilmi ve kültürel faaliyetlere katılırım						
Genellikle iddaa, at yarışı v.b. şans oyunları oynarım						
Boş Zaman Etkinliklerinin Tercih Edilme Nedenleri						
Arkadaşlarımla birlikte olabileceğim için						
Fazla para harcamamı gerektirmediği için						
Faaliyetlere katılmamı engelleyecek çevre ve aile baskısının olmadığı için						
Rahatlama ve iş ortamından uzaklaşmak için						
Faaliyet merkezine kolayca ulaşabildiğim için						
Güzel bir ortam sağlamak için						
Faaliyet yapmak istediğim etkinlik alanlarıyla ilgili tesis ve araç-gereçlerin yeterli olması						
Faaliyet yapmak istediğim etkinlik alanlarıyla ilgili hazırlanmış programların olması						
Aldığım eğitimin yönlendirilmesi						
Sağlığımı korumak için						
Sağlığımı kazanmak için						
Kilo problemlerim yüzünden						
Alışkanlık kazandığım ve bu alışkanlığı sürdürmek						
Boş Zaman Etkinliklerine Genellikle Katılma Şekli						
Genellikle yalnız						
Genellikle ailemle						
Genellikle arkadaşlarımla						
Genellikle öğrencilerimle						
Genellikle uzman kişilerin rehberliğinde						
Boş Zaman Etkinliklerine Genellikle Katılma Yerleri						
Ev						
Okul						

Spor tesisleri					
Oyun salonları					
Dernek, lokal, sendika vb. yerler					
Açık ve kırsal alanlar					
İnternet-cafe					
El sanatları uygulama merkezleri					
Diğer(yazınız).....					
Boş Zaman Etkinliklerine Yönlendirmeye Sebep Olan Etkenlerin Derecesi					
Yazılı ve Görsel Basın(radyo, t.v, dergi, gazete, kitap, sinema, bilgisayar-internet)					
Aile					
Arkadaş					
Okul					
Kulüp					
Antrenör					
İlgili kamu ve özel kuruluşların yaptıkları cazip programlar					
Görev yapılan okulun serbest zamanları değerlendirecek imkanlara sahip olması					
İlin boş zamanları değerlendirmeye yönelik imkanlara sahip olması					
Boş Zaman Etkinliklerinin Bıraktığı Etkiler					
Dinlendirici buluyorum					
Eğlenceli ve heyecan verici buluyorum					
Mutlu edici buluyorum ve zevk alıyorum					
Eğitici buluyorum					
Rahatlatıcı ve can sıkıntılarından uzaklaştırıcı buluyorum					
Sağlığıma olumlu etki yapıyor					
Farklı yaşantılar buluyorum					
İnsanlarla daha kolay ilişki kurabiliyorum, çevrem genişliyor					
Sosyal statü sağlıyor					
Boş Zaman Etkinliklerine Yeterince Katılmama Nedenleri					
İlgili kurumların bana hitap eden programları olmadığı için					
Ekonomik yetersizlik					
Hangi faaliyeti nasıl ve niçin yapacağına dair bir bilgiye sahip değilim					
Serbest zamanları belirli faaliyetlerle doldurmak gibi bir alışkanlığım yok.					
Bulduğum çevre bu tür faaliyetlere katılmama engel oluyor					
Faaliyetlere yönlendirecek arkadaş ve sosyal çevre teşviklerine sahip değilim					
Etkinliklere katılmamı teşvik edici tesis, araç-gereç yeterli değil, programları bana uymuyor					

ÖZGEÇMİŞ

Adem PALA, 1985 yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve Ortaöğrenimini İstanbul Pendik'te tamamladı. 2004 yılında Sakarya Üniversitesi Beden Eğitim ve Spor Yüksekokulu Rekreasyon Bölümünü kazandı. 2007 yılında Erasmus Öğrenci Değişim programı ile Çek Cumhuriyeti'nde bulundu. 2008 yılında lisans eğitimini tamamladı. 2008 yılında Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Tezsiz Yüksek Lisans eğitimine başladı ve 2009 yılında mezun oldu. 2009 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. Muğla Üniversitesi'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışan PALA, İngilizce bilmektedir. ademmpala@hotmail.com